



# ZPRAVODAJ

## MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zpravodaj je tištěn na papíru původem z lesů s certifikátem FSC (Forest Stewardship Council), kde se hospodaří sociálně a ekologicky šetrným způsobem podle stanovených standardů.



## Česká environmentální diplomacie v Nairobi

**„Zaznamenali jsme další velký úspěch naší diplomacie, podařilo se nám jako předsednické zemi vyjednat v Nairobi dohodu na celosvětové právně závazné regulaci rtuti – její výroby, ukládání, likvidace, exportu, importu,“ říká úřadující předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík.**

**M**inistři životního prostředí celého světa se v Nairobi sešli, aby jednali o ekonomické krizi, ochraně klimatu a pravidlech pro používání rtuti a dalších společných tématech. Důležité dokumenty vyjednávali zástupci více než 140 zemí na zasedání Řídící rady Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) a Globálního fóra ministrů pro životní prostředí.

### Zelený Nový úděl

„Je nade vší pochybnost, že reakcí na ekonomickou krizi musí být 'zelený Nový úděl', tedy investice do nízkouhlíkové ekonomiky,

obnovitelných zdrojů a energetických úspor. Ostatně přesně to je titulním tématem celého jednání,“ řekl ještě před zahájením rozhovorů na tiskové konferenci českého předsednictví v Nairobi první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík.

I z diskuze ministrů na globální úrovni, která následně v Nairobi proběhla, vyplynulo, že vnímají současnou světovou ekonomickou a finanční krizi jako příležitost, kterou je nutné využít k posílení investic do obnovitelných zdrojů energie, inovativních technologií, energetické efektivity a úspor, stejně jako k podpoře vzdělávání k udržitelnějšímu způsobu života. „S tím

## OBSAH:

### Události měsíce

|                                                                        |    |
|------------------------------------------------------------------------|----|
| Krise na evropském trhu<br>druhotných surovin .....                    | 6  |
| Zákonodárci pro účinnější<br>ochranu půdy .....                        | 7  |
| Společně: evropská ministerstva<br>životního prostředí a financí ..... | 8  |
| Jeden svět – Modrá zelená planeta .....                                | 11 |

### Finance

|                                                              |    |
|--------------------------------------------------------------|----|
| MŽP rozdělí neziskovým<br>organizacím téměř 30 miliónů ..... | 12 |
| Péče o krajinu .....                                         | 12 |

### Téma: odpady

|                             |    |
|-----------------------------|----|
| Jak vzniká nový zákon ..... | 13 |
|-----------------------------|----|

### Z dění v rezortu

|                                                            |    |
|------------------------------------------------------------|----|
| Snazší přístup k mapovým<br>informacím pro veřejnost ..... | 24 |
|------------------------------------------------------------|----|

### Obce a regiony

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| Dejte šanci bioodpadu! .....                                | 25 |
| Kácení stromů kolem sinic jako<br>kulturní barbarství ..... | 28 |

### Analýzy, souhrny, komentáře

|                                                      |    |
|------------------------------------------------------|----|
| Globální fórum ministrů<br>životního prostředí ..... | 30 |
|------------------------------------------------------|----|

### Diskuze

|                                                      |    |
|------------------------------------------------------|----|
| O modernizaci Prunéřova II .....                     | 32 |
| Skutečný problém s čistírnami<br>odpadních vod ..... | 33 |

naprosto souhlasíme. Proto také evropský, ale i jednotlivé národní programy hospodářské obnovy v EU nutnost obratu k zelenější ekonomice reflektují,“ shrnul Jan Dusík.

### Evropská unie – Afrika

V Nairobi v té době rovněž proběhl summit EU – Afrika, kde diskutovali ministři životního prostředí afrických a evropských zemí zejména o změnách klimatu a partnerství mezi EU a Afrikou. Setkání společně řídili ►►

## Úvodník



### Vážené čtenářky a čtenáři,

víte, že bezmála tři čtvrtiny odpadu z českých domácností končí na skládkách? A že devět z deseti obcí nerozlišuje, kolik odpadků do popelnice házíte a všichni platí za jejich odvoz stejně? Návrh zákona o odpadech, který MŽP připravilo, přináší změnu. V novém čísle Zpravodaje bychom vás proto chtěli s tímto návrhem seznámit podrobně.

Ve stručnosti – chceme, aby třídění odpadů bylo jednodušší a zároveň se ekologické chování začalo vyplácet. Obce proto musí od roku 2011 umožnit třídit základní druhotné suroviny: papír, plasty, sklo, kovy, nápojové kartony a biologicky rozložitelný odpad. Podstatně se rozšíří i nabídka míst, kde lidé mohou odevzdávat vysloužilé baterie, elektrospotřebiče či autovraky. Současně by měli platit jen za ten odpad, který skutečně vyprodukuje a svozová firma prokazatelně odveze. Zákon přinese podstatné snížení administrativy podnikatelům, ročně ušetří 150 milionů korun.

Nechceme, aby odpad končil bez užítu na skládkách. Navrhujeme proto zvýšit poplatky za jeho skládání, zároveň ale SFŽP podporuje výstavbu kompostáren, třídících linek, sběrných dvorů, bioplynových stanic a další technologie.

A závěrem upoutávka na příští číslo – dozvíte se podrobnosti o unikátním dotačním programu Zelená úsporám, zaměřenému na úspory energie.

Zajímavé čtení přeje

Jan Dusík

český ministr životního prostředí Martin Bursík a jihoafrický ministr životního prostředí a turistiky a předseda Africké ministerské konference pro životní prostředí (AMCEN) Marthinus van Schalkwyck.

„Je zřejmé, že evropské a africké země snadno identifikují společné ekologické problémy. Evropa i Afrika čelí již dnes dopadům klimatických změn, jako jsou záplavy, častější vichřice, sucha a nedostatek vody. Afrika je regionem, na který dopadají klimatické změny i další ekologické problémy, jako je eroze, rozšiřování pouští, odlesňování či znečištění ovzduší víc než na jakýkoli jiný region světa. A všechny tyto problémy mají jednoznačně negativní dopad na životy milionů lidí,“ řekl Martin Bursík. Zdůraznil také, že partnerství mezi EU a Afrikou má klíčovou roli při hledání společného řešení zmíněných problémů. „K tomu, abychom uspěli, je nezbytná podpora adaptačních opatření i transfer moderních technologií do rozvojových zemí,“ komentoval Martin Bursík.

### Po deseti letech vyjednávání...

„Opakovaně jsme potvrdili, že je výsostným zájmem Evropské unie i českého předsednictví, abychom se s ostatními partnery v Nairobi dohodli na tom, že musí být přijata celosvětově platná a právně závazná pravidla, která používání rtuti upraví a omezí. Tématem jednání je to už deset let. Je na čase, aby došlo k dohodě,“ ohlásil před zahájením jednání o dalším klíčovém tématu Martin Bursík.

Vliv rtuti na zdravotní stav lidského organismu je jednoznačně negativní. Z organismu se vylučuje jen velmi pozvolna a obtížně, koncentruje se především v ledvinách, případně játrech a slezině. Do organismu se rtuť dostává v potravě a dýcháním. Z potravin jsou rizikovým faktorem především vnitřnosti nebo ryby kontaminované rtutí při svém růstu. Rizikové mohou být i zemědělské plodiny pěstované na půdě zamořené rtutí z průmyslových emisí nebo z nevhodně použitých insekticidů a herbicidů. Rtuť vypuštěná do životního prostředí se může přenášet na velké vzdálenosti a kontaminovat vodu a půdu i tisíce kilometrů daleko od zdroje znečištění. V Evropě se daří snižovat znečištění rtutí, ale její vypouštění množství stále zůstává příliš velké. Vážná ohrožení životního prostředí v současnosti představuje zejména používání kovové rtuti pro těžbu zlata, např. v Mongolsku, v Jižní Americe nebo v Africe.

### Rozhodnutí o rtuti

Naprosto zásadním výsledkem a obrovským úspěchem českého týmu na jednání

ní v Nairobi tedy bylo rozhodnutí o rtuti. Ustanovilo mezivládní vyjednávací výbor, který začne příští rok pracovat na celosvětovém právně závazném nástroji pro omezení využívání této látky. Návrh má výbor předložit nejpozději na zasedání Řídící rady UNEP v roce 2013. „Je to úspěch Evropské unie, která velmi usilovala o to, abychom takové rozhodnutí po dlouhé diskusi konečně měli,“ řekl první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík.

EU schválila svoji Strategii nakládání se rtutí již v roce 2005 s cílem chránit lidské zdraví a životní prostředí. Její uvádění do praxe probíhá dobře, včetně připravovaného zákazu exportu a povinnosti skladování kovové rtuti, stejně jako zákazu propagace a používání některých měřících přístrojů. „Nícméně jakkoli ambiciózní může regionální nebo národní strategie být, nedokáže zajistit plnou ochranu lidského zdraví a životního prostředí do té doby, než ji doprovodí podobná aktivita na globální úrovni,“ vysvětluje Dusík.



▲ **Nositelka Nobelovy ceny za mír a nejvýznamnější africká aktivistka v ochraně životního prostředí Wangari Maathai se přišla podívat na tiskovou konferenci českého předsednictví po jednání EU – Afrika.**

### Spolupráce sektorů i kontinentů

Řídící rada UNEP rovněž v Nairobi požádala výkonného ředitele tohoto programu, aby posílil podporu budování potřebných kapacit a technické podpory v oblasti nakládání s odpady, především v rozvojových zemích. K dosažení tohoto cíle vyzvala příslušné aktéry, mezinárodní organizace a zástupce podnikatelského sektoru, aby poskytli potřebné zdroje a technickou podporu v odpadovém hospodářství. „Vítáme toto rozhodnutí, protože jsme si vědomi rostoucího množství odpadů a jeho dopadů na životní prostředí na globální, regionální i lokální úrovni,“ řekl Jan Dusík.

Řídící rada Programu OSN pro životní prostředí dále odsouhlasila, že je potřeba zlepšit vědecké zázemí pro politiku v ochraně biodiverzity a ekosystémů. „Nastartování tohoto procesu nám umožní získat lepší vědecké a informační podklady k této problematice,” komentoval rozhodnutí Jan Dusík.

Uvítáno bylo i přijetí rozhodnutí navrženého Africkou skupinou o pokračování a posílení spolupráce s africkými zeměmi. „Afrika je region s nejvyšším počtem nejméně rozvinutých zemí. Proto spolupráci s Afrikou vnímáme jako klíčovou věc,” vysvětlil Dusík.

### Z Afriky do Antarktidy

Martin Bursík označil dojednání o rtuti za velký úspěch českého předsednictví. Po skončení jednání v keňském Nairobi se ministři životního prostředí přesunuli na výzkumnou stanici Troll v Antarktidě, kam

je pozval norský ministr životního prostředí Erik Solheim. Na antarktické stanici pro ně připravili odborníci z Norsk-Polarinstitutu terénní pochůzku, ale především se ministři věnovali diskusi o nejnovějších poznatcích o vývoji a dopadech změn klimatu na Antarktidu.

Martin Bursík doplnil pak svou čerstvou zkušenost z návštěvy norské polární stanice: „Mají jediné měření rtuti, které na Antarktidě je, a ukázali mi tam grafy, na kterých jsou koncentrace rtuti. Dokáží identifikovat, že 60 % rtuti na Antarktidě pochází ze spalování uhlí v Asii, 20 % pochází z diamantových dolů v jižní Africe.”

### Káží vodu a pijí vodu

Program OSN pro životní prostředí se snažil dopady konání samotného summitu v Nairobi na životní prostředí a klima maximálně snížit. Například platí kompenzace za skleníkové emise z letů dele-

gací chudých zemí, kterým hradí náklady na přepravu. Česká delegace letecké emise za cestu svých delegátů rovněž kompenzuje, a to příspěvkem do fondu Global Climate Change Alliance. Sekretariát UNEP rozhodl tisknout od každého dokumentu pouze jednu kopii pro každou delegaci, jinak byly dostupné elektronicky na webové stránce zasedání, případně si je mohli zájemci výslovně vyžádat. Na nairobské konferenci se tisklo výhradně na recyklovaný papír a maximum recyklovaných materiálů se používalo i v konferenčním centru UNEP.

*Další informace k tématu v rubrice Analýzy, souhrny, komentáře.*

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP  
vybráno ze zpráv z Nairobi,  
upraveno (red)*



▲ Zleva švédský ministr životního prostředí Andreas Carlgren, český ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík a srbský ministr životního prostředí a předseda zasedání Řídící rady UNEP Oliver Đulič.



▲ Náместek ministra životního prostředí Karel Bláha si prohlíží sluncem poháněné chladničky, dodávané do chudých vesnic v rozvojových zemích v rámci jednoho z rozvojových projektů.



▲ První náместek ministra životního prostředí Jan Dusík na jednání Globálního ministerského fóra pro životní prostředí.



▲ Sál, v němž probíhala jednání Globálního ministerského fóra pro životní prostředí.

# V keňském Národním muzeu: **JOY ADAMSON**

**České předsednictví v Radě EU zahájilo 17. února 2009 v keňském Národním muzeu v Nairobi měsíční výstavu o jedné z nejvýznamnějších postav ochrany africké přírody Joy Adamsonové, rodačce z Opavy.**

**V**ýstava nazvaná Joy Adamson: A long safari from Opava to Kenya představila život Joy Adamsonové, ale i práci, kterou po sobě opavská rodačka zanechala v ochraně keňské přírody. V Národním muzeu v Nairobi měli návštěvníci možnost obdivovat i její kresby, na nichž zachytila bohatství keňské flóry, ale i pestrost afrických národností, kmenů a etnik.

Na vernisáži bylo rovněž pokřtěno anglické vydání životopisu Joy Adamsonové pod stejným názvem, který nesla výstava (česká verze knihy vyšla pod titulem Setkání se smrtí). Křtu knihy se zúčastnila i její autorka, bývalá konzulka českého velvyslanectví v Keni Zuzana Beranová.

Joy Adamsonová se narodila jako Friederike Victoria Gessner roku 1910 v Opavě, tedy na území dnešní České republiky. V roce 1937 přijela poprvé do Keni, která se stala už navždy jejím druhým domovem. Joy Adamsonovou po světě proslavil především příběh lvice Elsy, kterou vychovala od kotěte, aby ji nakonec vrátila zpět africké divočině. Život Joy Adamsonové se ale netočil pouze kolem lvice Elsy. Její vášní bylo kromě přírody i výtvarné umění. Série jejích kreseb keňské květeny získala zlatou Grenfellovu medaili. Cyklus, v němž ztvárnila tváře zástupců afrických kmenů, se stal součástí keňského národního dědictví. Joy Adamsonová výrazně přispěla také k založení tří keňských národních parků Hell's Gate, Meru a Samburu. V roce 1980 byla zavražděna svým bývalým zaměstnancem, kterého předtím propustila za drobnou krádež.

Zkrácenou verzi výstavy měli možnost přímo v sídle Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) v Nairobi zhlédnout delegáti právě probíhajícího 25. zasedání Řídící rady UNEP a Globálního fóra ministrů životního prostředí.

Další informace: <http://www.joyadamson.cz>

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)*



▲ Návštěvníky keňského Národního muzea česká výstava o Joy Adamsonové evidentně zajímala.



▲ Návštěvníky v Národním muzeu na vernisáži výstavy o Joy Adamsonové a křtu knihy o ní vítali úžasní Jua Kali Drummers.



▲ Autorka knihy Joy Adamson: A Long Safari from Opava to Kenya Zuzana Beranová téměř nestihala knihy podepisovat.



▲ Vernisáže se zúčastnila Margareth Fowler, neter Joy Adamsonové, na fotografii vpravo sama Joy se lvem.

Foto Jan Symon

# Česká republika **podporuje školy** v nairobských slumech

**Nové školní lavice a množství učebních pomůcek a potřeb předali škole Svaté Veroniky a škole Umojaland v nairobském slumu Kayole zástupci delegace českého předsednictví v Radě EU na 25. zasedání Řídící rady Programu OSN pro životní prostředí v Nairobi.**

**P**ři své návštěvě se setkali s většinou z více než 300 dětí, které mají šanci získat alespoň základní vzdělání i díky české neziskové organizaci Asante Kenya, založené moderátorkou Lejlou Abbásovou, dnešní mluvčí ministra pro lidská práva Michaela Kocába. Asante Kenya podporuje školu Svaté Veroniky od roku 2006.

Všichni členové české delegace se složili a ze svých dobrovolných příspěvků zaplati-

li výrobu třiceti nových školních lavic i série učebních pomůcek pro žáky obou škol. Třicítku školních tašek, učebnice a školní sešity sponzorovala také česká ambasáda v Nairobi a Ministerstvo životního prostředí, za které pomoc předali Michal Pastvinský a Jakub Kašpar.

Vzdělání vnímáme jako klíčovou podmínku udržitelné budoucnosti a jedinou cestu k tomu, aby měly děti ze slumů šanci se ze své situace někdy dostat.

Proto Ministerstvo životního prostředí již v minulosti podpořilo projekt, díky kterému bylo 20 keňských základních škol vybaveno fotovoltaickými systémy, které dodávají elektřinu osvětlení a počítačům. Projekt podpořil také vybavení škol počítači a softwarem.

Více informací: [www.asantekenya.org](http://www.asantekenya.org)

*Tisková zpráva MŽP, upraveno (red)*

## VZDĚLÁNÍ – PODMÍNKU UDRŽITELNÉ BUDOUCNOSTI



▲ Patrick Opar Achola, místní zaměstnanec české nevládní organizace Asante Kenya ([www.asantekenya.org](http://www.asantekenya.org)), která podporuje také školu svaté Veroniky, rozdává dětem sešity, učebnice a další dárky od českých delegátů.



▲ Prvňáčky ve škole Umojaland se svojí paní učitelkou.



▲ Děti z nairobského slumu Kayole.



▲ Tiskový mluvčí MŽP Jakub Kašpar a Patrick O. Achola z Asante Kenya ve škole Umojaland.

# V Praze se řešila **krize na evropském trhu** druhotných surovin

**Dopady ekonomické krize na trh s druhotnými surovinami v zemích Evropské unie se zabývali evropští ředitelé odborů odpadů, kteří se 16. února sešli v Praze. „Krize na trhu druhotných surovin je důsledek celosvětové ekonomické krize. Papír, plast, sklo a železo jsou velmi důležité druhotné suroviny, které mohou být použity jako náhrada primárních surovinových zdrojů a tím významně chránit životní prostředí,“ říká Veronika Hunt Šafránková, ředitelka odboru Evropské unie Ministerstva životního prostředí České republiky, která jednání vedla.**

Účastníci setkání navrhli řadu konkrétních opatření ke stabilizaci evropského systému nakládání s druhotnými surovinami – například vyhledávání nových trhů pro druhotné suroviny, zabezpečení kapacit pro jejich zpracování, daňové úlevy zaměřené na podporu trhu s recykláty, využívání výrobků z recyklátů při veřejných zakázkách (například materiál pro výstavbu protihlukových stěn u silnic a železnic). Dále navrhli, aby Evropská komise připravila podrobnou aktuální analýzu toků druhotných suro-

vin a kapacit zařízení pro jejich zpracování a využití v Evropské unii. Společným cílem členských států EU je zejména zvýšit soběstačnost Unie ve zpracování vlastního odpadu v souladu se stanovenou hierarchií nakládání s odpady.

Ministerstvo životního prostředí České republiky navrhlo opatření na podporu recyklace jako součást protikrizového balíčku české vlády. Tato opatření sníží naši závislost na dovozu primárních surovin, pomohou rozšířit pracovní příležitosti v recyklačním průmyslu a současně omezi

znečištění životního prostředí. MŽP rovněž nabízí finanční dotace z Operačního programu životní prostředí, mimo jiné na podporu kvalitního třídění v obcích a výstavby dotřídňovacích linek.

„Navrhovaná opatření povedou nejen ke stabilizaci, ale i k dalšímu rozšiřování a zkvalitňování systémů třídění odpadů v jednotlivých členských zemích EU,“ řekla Zdeňka Bubeníková, ředitelka odboru odpadů MŽP ČR.

*Jarmila Krebsová,  
tiskové oddělení MŽP, upraveno (red)*

Na závěr setkání evropských ředitelů odborů odpadů, kteří řešili krizi na trhu druhotných surovin, podali aktuální informace (zprava) ředitelka odboru odpadů MŽP ČR Zdeňka Bubeníková, ředitelka odboru EU Veronika Hunt Šafránková a vedoucí poradců ministra Daniel Vondrouš.



Foto Jitka Pilbauerová

# Zákonodárci pro výrazně účinnější ochranu půdy

**Novelu zákona o ochraně zemědělského půdního fondu schválila 17. února 2009 v prvním čtení Poslanecká sněmovna. Jedná se o stěžejní právní úpravu ochrany jedné ze základních složek životního prostředí a neobnovitelného přírodního zdroje.**

**N**ová právní úprava posiluje ochranu kvality zemědělského půdního fondu před nadměrným poškozováním, snižováním úrodnosti půdy a degradačními procesy. Především ale jde o ochranu kvantitativní, tedy zabránění nadměrné a nevratné ztrátě půdy v důsledku zbytečných záborů.

V poslední době zesílil tlak na velké zábo-ry kvalitní zemědělské půdy především pro výstavbu průmyslových zón a skladových areálů. V průměru takto ročně spadne do klína developerů a zanikne 50 km<sup>2</sup> této půdy, většinou na místech dostupných, v blízkosti aglomerací a sídel.

Z toho je vidět, že dosavadní právní úprava a systém poplatků nebyly dostatečně silným nástrojem pro uchování půdy do budoucna a výběr ploch s nižší kvalitou půdy pro novou zástavbu. Proto Ministerstvo životního prostředí navrhlo pro Českou inspekci životního prostředí, která v ochraně zemědělského půdního fondu neměla dosud žádné pravomoci, zřetelné kompetence. Novela také zareagovala na další právní úpravy, které s problematikou výstavby, záborů půdy a možnostmi alternativního využití zemědělské půdy bezprostředně souvisí, jako je například stavební zákon.

Základním ekonomickým nástrojem ochrany zemědělské půdy jsou odvody za vynětí ze zemědělského půdního fondu. Ty se ovšem nezměnily od doby nabytí účinnosti zákona v roce 1992. V dnešní době je naprosto jasné, že takto nastavené ekonomické nástroje již podlely inflaci i změnám ve struktuře ekonomiky a tím pádem jsou tyto poplatky velice nízké a málo motivující.

„Důležité je, aby nově nastavené ekonomické nástroje zabránily zájmu investorů o zábo-ry kvalitních zemědělských půd a vedly je k zájmu o pozemky s horší kvalitou, pro jejich záměry dostačující, jako jsou například pozemky v tzv. brown-fields“, řekl ministr Martin Bursík.

*Jarmila Krebsová,  
tiskové oddělení MŽP, upraveno (red)*

## Neschválení novely zákona o EIA vede k žalobě proti ČR

**Poslanecká sněmovna zamítla 18. února 2009 vládní návrh novely zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA). České republice tak urgentně hrozí žaloba u Evropského soudního dvora a následně vysoké sankce.**

**V**láda návrh schválila již v září 2008 v reakci na výtku Evropské komise, že současná česká legislativa není zcela v souladu s evropskou směrnicí o EIA, neboť dostatečně nezaručuje všem přístup k soudní ochraně. Možnost napadnout žalobou správní rozhodnutí (například územní rozhodnutí) je oproti požadavku evropské směrnice v ČR omezená.

„Je naprosto nepřijatelné, že zamítnutí vládního návrhu podpořili i vládní poslanci. Takové jednání ohrožuje budoucnost vládní koalice. Takto nemohu garantovat plnění vládní politiky v ochraně životního prostředí,“ reagoval na hlasování poslanců ministr životního prostředí Martin Bursík.

Variant nápravy tohoto neuspokojivého stavu bylo více. Po opakovaných a detail-

ních konzultacích s jinými ministerstvy, kraji i dalšími, kdo návrh připomínkovali, zvolilo MŽP z hlediska dopadu na český právní řád naprosto minimalistické řešení. Přesto poslanci, včetně několika koaličních, návrh zamítli.

Evropská komise již loni potvrdila, že podá žalobu u Evropského soudního dvora, pokud ČR nepřijme v brzké době nápravu. Nezodpovědné a výhradně politicky motivované jednání některých poslanců tedy způsobilo, že náprava nebude moci být v dohledné době provedena a Česká republika tak čelí vážnému riziku podání žaloby.

*Jarmila Krebsová,  
tiskové oddělení MŽP,  
upraveno (red)*



# Společně: evropská ministerstva životního prostředí a financí

**Zástupci ministerstev životního prostředí a ministerstev financí členských států Evropské unie a Evropské komise jednali 24. února 2009 v Praze o závazcích v ochraně klimatu s ohledem na aktuální ekonomickou krizi a přípravu na jednání jarní Evropské Rady. V průběhu setkání podpořili delegáti ambici Evropské unie být klíčovým globálním hráčem v oblasti boje s klimatickou změnou.**

**E**vropská unie již podnikla významný krok, když se v klimaticko-energetickém balíčku zavázala ke snížení objemu emisí skleníkových plynů o 20 % do roku 2020, a o 30 % za předpokladu, že i další klíčoví emitenti jako USA, Čína, Indie, Brazílie se v dohodě zaváží k odpovídajícím redukčním cílům. České předsednictví proto v Radě EU vede jednání s těmito významnými producenty skleníkových plynů, aby se zapojili do mezinárodního systému ochrany klimatu a přistoupili k nové klimatické dohodě.

„Státy Evropské unie si uvědomují, že tato dohoda bude vyžadovat zavedení fungujících mechanismů, na jejichž základě rozvinuté země poskytnou pomoc

rozvojovým zemím pro zmírnění dopadů klimatických změn,“ řekl Tomáš Zídek, náměstek ministra financí ČR. Právě možné finanční mechanismy, které by mohly pomoci rozvojovým zemím při snižování emisí a zejména přispět k adaptaci na nepříznivé vlivy klimatických změn (jako je sucho, zvyšující se hladiny moří apod.), byly dalším důležitým bodem jednání.

„Vysocí představitelé ministerstev financí a životního prostředí členských států EU nemají příliš příležitostí ke společnému jednání o společných záležitostech. Setkání, které zorganizovalo české předsednictví, poskytlo první významnou možnost ke společné diskusi, nezbytné pro úspěšné dojednání nové globální dohody o ochra-

ně klimatu v prosinci 2009 v Kodani,“ řekl Jan Dusík, první náměstek ministra životního prostředí ČR.

Všichni účastníci potvrdili mimořádný význam společných jednání zástupců ministerstev životního prostředí a financí a vyslovili se pro pokračování podobných schůzek. Potvrdilo se, že i po přijetí závěrů ve všech formacích Rady v březnu 2009 budou diskuse o zpřesnění pozic EU a jejich uplatnění na mezinárodních jednáních dále pokračovat.

*Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP,  
Radka Kohutová, tisková mluvčí MF  
pro české předsednictví, upraveno (red)*

## Ministři životního prostředí EU ve shodě o dalších krocích ke klimatické dohodě

**„Evropa se shoduje na tom, že opatření proti změnám klimatu jsou prioritou i v aktuální ekonomické krizi. Ta je naopak výzvou k obratu ekonomiky k energeticky úsporným technologiím a nízkouhlíkové ekonomice. České předsednictví se po schválení klimaticko-energetického balíčku soustředí na jednání o nové klimatické dohodě, která by měla být přijata v prosinci v Kodani.“ S těmito slovy odjížděl současný předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík na zasedání rady 2. března v Bruselu.**

**J**ak jednání dopadlo? „Po celodenní tvrdé práci jsem velmi spokojen. Dosáhli jsme 99 % toho, čeho jsme dosáhnout chtěli,“ hodnotil vzápětí po skončení rady Martin Bursík.

„Přijali jsme detailní závěry k budoucí kodaňské dohodě o ochraně klimatu. EU je stále jediným společenstvím na světě s konkrétním a závazným cílem snížit emise skleníkových plynů o 20 % do roku 2020 ve srovnání s rokem 1990. A tento cíl se automaticky změní na 30 % ve chvíli, kdy své závazky přijmou další významní producenti

skleníkových plynů. Proto jsme vyzvali své partnery ve světě, jako jsou USA, Japonsko či Austrálie, aby co nejdříve předložili své střednědobé redukční závazky,“ řekl Martin Bursík.

„Je jasné, že EU, jako společenství relativně bohatých zemí, má odpovědnost za pomoc těm ostatním. Shodli jsme se na tom, že musíme hledat cesty, jak zajistit finanční zdroje pro pomoc rozvojovým a nejchudším zemím a nejohroženějším ostrovním státům s jejich redukčními i adaptačními opatřeními. Stejně důležité je ale vidět

také potřebnou aktivitu na jejich straně,“ dodal Bursík. „Proto očekáváme, že rozvojové země předloží svoje strategie transferu technologií a směřování k nízkouhlíkové ekonomice,“ dodal Bursík.

Rada vzala v úvahu odhady Komise a Rámcové úmluvy OSN o změnách klimatu (UNFCCC), podle nichž bude v roce 2030 pro adaptační opatření v rozvojových zemích zapotřebí investic ve výši 23 – 54 miliard eur. Mitigační (redukční) investice si v roce 2020 celosvětově vyžádají navyšování ročních investic až na 175 miliard eur.

„Rozdělení těchto investic je věcí dalších jednání. Záleží také na úspěšnosti zavádění systémů emisního obchodování, které zavedou tržní cenu uhlíku a ovlivní především výši soukromých investic,“ vysvětlil Bursík.

„Z ničeho jsme neustoupili, naopak jsme udělali další krok vpřed. A ani současná ekonomická krize na tom nic nemění. Ministři jsou zajedno v tom, že krize je příležitostí k modernizaci evropského hospodářství a k obratu k energeticky efektivnější nízkouhlíkové ekonomice, která přinese Evropě miliony nových ‚zelených‘ pracovních míst,“ řekl dále úřadující předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík.

Rada se zabývala také aktuální situací na trhu s recyklovanými výrobky a vyzvala Komisi, aby hledala nástroje, kterými by pomohla



▲ Ministr životního prostředí a předseda Rady EU pro životní prostředí Martin Bursík před jednáním Rady.

pěstování geneticky modifikovaných plodin. Myslím, že je na Komisi, aby předložila návrh změn současných pravidel tak, aby nedocházelo k situacím, kdy členský stát musí znovu a znovu před Radou obhajovat své rozhodnutí být ‚GM-free‘,“ řekl Martin Bursík.

Ministři přijali také společnou pozici těchto členských států EU, které jsou zároveň členy Mezinárodní velrybářské komise (IWC), s cílem chránit co nejefektivnějším způsobem ohrožené druhy kytovců. „Pro EU nepřichází v úvahu žádné zpochybňování moratoria na komerční lov velryb. Přijatá pozice dává šanci efektivně vyjednávat především s Japonskem o ochraně neohroženějších druhů kytovců,“ uzavřel Martin Bursík.

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)*



▲ Český vicepremiér Martin Bursík hovoří s novináři před zahájením jednání Rady EU pro životní prostředí.

zvýšit opětovné využívání a recyklaci surovin a jako naléhavý problém navrhla politické nástroje jak čelit nedávnému propadu odbytu na trhu druhotných surovin. Rada také znovu připomněla pokračující snahu Komise pracovat na fiskálních opatřeních k podpoře energeticky efektivních a environmentálně šetrných výrobků a služeb.

Ministři vedli rovněž politickou debatu o návrhu novely Směrnice o průmyslových emisích (IPPC). Diskutovali především o budoucí roli nejlepších dostupných technologií (Best Available Techniques, BAT) a jejich referenčních dokumentů (BREF), roli minimálních požadavků na emisní limity stejně jako rozšíření záběru směrnice. „Naprostá většina členských zemí vyjádřila vůli posílit roli BAT a BREF ve srovnání se současnou praxí. Zaznamenali jsme pozice a názory všech členských států a věříme, že ještě za českého předsednictví budeme schopni dosáhnout shody na úrovni rady,“ komentoval Martin Bursík dnešní diskusi.

Členské státy také podpořily Rakousko a Maďarsko v zachování jejich národních zákazů pěstování geneticky modifikované kukuřice. „Rada potvrdila, že je na rozhodnutí členského státu, zda povolí na svém území



▲ Švédský ministr životního prostředí Andreas Carlgren, komisař pro životní prostředí Stavros Dimas a vicepremiér Martin Bursík.

# Vlajka pro Tibet

**Na stožárech před budovou Ministerstva životního prostředí nahradila 10. března českou a evropskou vlajku na jeden den vlajka Tibetu. MŽP se tak již potřetí připojilo k celosvětové symbolické akci Vlajka pro Tibet na připomínku letos už 50. výročí povstání Tibeťanů proti čínské okupaci.**



**M**inistr životního prostředí Martin Bursík se také zúčastnil vernisáže výstavy fotografií z Tibetu od Adrienne von Korff-Kerssenbrock v Atriu Poslanecké sněmovny a protestního shromáždění, které před čínským velvyslanectvím v Praze pořádala Amnesty International.

Podle údajů mezinárodních organizací zemřelo při násilném potlačení povstání z 10. března 1959 na 80 000 lidí. „Zatímco my dnes předsedáme Evropské unii a slavíme dvacáté výročí demokracie, v Tibetu jsou nadále porušována občanská a lidská práva, jako je svoboda slova, tisku a pohybu nebo právo na spravedlivý soud,“ vysvětlil ministr život-

ního prostředí Martin Bursík, proč se on osobně i jím řízený úřad k této symbolické akci již pravidelně připojuje. „Nejde o tlak na samostatnost Tibetu, ale o vyjádření podpory Tibeťanům v jejich úsilí o dodržování jejich lidských a občanských práv,“ dodal ministr.

V březnu loňského roku proběhly v Tibetu největší nepokoje za posledních dvacet let. Ke zlepšení situace v dodržování občanských práv nepřispěly přes ujišťování čínské vlády ani letní olympijské hry v Pekingu, naopak podle dostupných zpráv zvýšily represe proti Tibeťanům.

Celosvětová kampaň Vlajka pro Tibet vznikla v polovině devadesátých let v západní Evropě s cílem poukázat na

dlouhodobé porušování lidských práv v Tibetu. Česká republika se ke kampani připojuje pravidelně od roku 1996 a v loňském roce ji v ČR podpořilo 349 měst, obcí, městských částí nebo krajů, ale také Ministerstvo životního prostředí či Státní fond životního prostředí ČR.

*Další informace:* <http://www.lungta.cz>, <http://www.tibinfo.cz>, <http://www.potala.cz>, <http://www.protibet.org>, <http://www.freetibet.org>, <http://www.tibet.net>

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP,  
upraveno (red)*

## MŽP navrhuje zeštíhlení stavu a přenos kompetencí blíž k lidem

**Ministerstvo životního prostředí rozeslalo do mezipřevodního připomínkového řízení věcný záměr zákona, který by měl zásadním způsobem změnit strukturu celého resortu. „Jde především o zjednodušení organizační struktury ministerstva a jeho organizací, její zpřehlednění pro občany i podnikatele a hlavně vyšší efektivitu práce celého resortu životního prostředí,“ vysvětluje první náměstek ministra životního prostředí Jan Dusík, který práce na tomto projektu řídí.**

**P**ředevším by došlo k nápravě dnešního stavu, kdy ministerstvo jako ústřední správní orgán vede každoročně několik tisíc prvostančních správních řízení,“ říká náměstek Dusík. Navrhovaná reorganizace tak umožní zeštíhlit samotné ministerstvo, uvolní jeho kapacity pro tvorbu a zlepšování legislativy a další práce, které má primárně jako vládní úřad na starosti, a přenesení rozhodování na první stupeň blíž k problémům, o kterých se rozhoduje.

Návrh MŽP povede i k vyšší vymahatelnosti práva v ochraně životního prostředí,

ale také k lepší dostupnosti informační a odborné podpory krajským a obecním úřadům při jejich práci v oblasti životního prostředí.

Česká inspekce životního prostředí se podle návrhu transformuje ve Správu a inspekci životního prostředí (SIŽP), na kterou přejde většina prvostupňového správního rozhodování ministerstva. Dojde také k významnému posílení odborného a zkušenostního potenciálu této nově vznikající instituce.

Nedojde přitom k žádnému navýšení personálních ani finančních zdrojů. Pře-

nos působností povede ke snížení počtu zaměstnanců ministerstva nejméně o 120 lidí.

Organizační uspořádání SIŽP bude výrazně decentralizované. Z celkového počtu cca 900 pracovních míst jich bude přibližně 600 v regionech.

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP,  
upraveno (red)*

# JEDEN SVĚT – Modrá zelená planeta

**Filmový festival Jeden svět (11. – 19. března 2009) v letošním roce uvedl ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí také sekci Modrá zelená planeta, věnovanou globálním ekologickým problémům, jako je například změna klimatu, odpady či vyčerpávání přírodních zdrojů.**

**Z**ahájení sekce Modrá zelená planeta proběhlo 12. března v kinosále Francouzského institutu v Praze za účasti prvního náměstka ministra životního prostředí Jana Dusíka a ředitele Státního fondu životního prostředí ČR Petra Štěpánka. Začalo projekcí vizuálně atraktivního snímku *Z lásky k vodě* (USA, 2008), který se zabývá problémem nedostatku pitné vody a sleduje snahu nadnárodních korporací ji získat a zpeněžit.

Vedle filmu *Čas hlupáků* (UK, 2008), nominovaného na Oscara a kombinujícího

dokumentární a hrané pasáže s žánrem sci-fi, přinesla sekce Modrá zelená planeta také dokument *Auta budoucnosti* (Nizozemsko, 2008) o alternativních pohonech aut. Italský snímek *Bjůtyfl kántry* (Itálie, 2007) sleduje úzké propojení mafie s místním trhem na odvoz a likvidaci odpadu, jež vedlo k zamoření regionu Kampánie nebezpečným toxickým odpadem. Polemiku zastánců a odpůrců jaderné energie mapuje dokument *Jaderný comeback* (Nový Zéland, 2007). Naopak *Solární budoucnost* (Nizozemí, 2008) přispívá do

diskuze o hledání alternativ a vyvrací řadu mýtů spojených s využitím sluneční energie. Teorii ropného zlomu, která se zabývá dlouhodobými předpověďmi spotřeby a vyčerpání ropy se inspiroval anglický film *Ropná apokalypsa?* (UK, 2008).

Ke všem zmíněným filmům následovaly zajímavé diskuze s odborníky.

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP,  
upraveno (red)*



# MŽP rozdělí neziskovým organizacím téměř 30 milionů

**Ministerstvo životního prostředí podpoří v roce 2009 projekty nestátních neziskových organizací (NNO) v celkové hodnotě 29,8 milionu korun, které budou rozděleny mezi 106 nejúspěšnějších projektů od 72 organizací. Výsledky, o kterých rozhodly odborné komise v rámci výběrového řízení, byly zveřejněny již v závěru loňského roku. V současné době se uzavírají smlouvy s úspěšnými žadateli.**

**P**řestože se většina rozpočtových položek v letošním roce krátí, granty na projekty nestátních neziskových organizací zůstanou v plné výši. MŽP si uvědomuje význam neziskového sektoru v ochraně životního prostředí a důležitost podpory projektů nestátních neziskových organizací, komentuje rozhodnutí vedení MŽP náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková.

Dotace půjdou na projekty zaměřené na ochranu klimatu, ochranu přírody a biologické rozmanitosti, dále na aktivity související s ochranou lidského zdraví a kvalitou života, na odpady a udržitelný rozvoj. Téměř polovina všech prostředků

bude poskytnuta na ekologickou výchovu a poradenství. Mezi podpořené projekty patří například Ekologické dny Olomouc 2009, Čistší ovzduší pro Ostravsko od sdružení Arnika, Úsporná opatření v panelových domech od organizace Ekowatt, celorepublikový projekt Ekoškola sdružení Tereza, vzdělávání veřejnosti v oblasti udržitelné spotřeby od Zeleného kruhu a Ústavu pro ekopolitiku nebo vydávání časopisů Bílé Karpaty, Bedrník, Sedmá generace, Ochrana ovzduší apod.

Ekologické organizace již na podzim loňského roku předložily do soutěže pro rok 2009 celkem 355 projektů s celkovými požadavky ve výši 84 milionů korun.

Stejně jako v předchozích letech, i letos převyšovala požadovaná částka několika násobně možnosti MŽP.

Seznam podpořených projektů včetně dalších informací lze najít na webové stránce MŽP na adrese [www.mzp.cz/cz/podporene\\_projekty\\_nno\\_2009](http://www.mzp.cz/cz/podporene_projekty_nno_2009). MŽP zároveň nabízí informace o výstupech a výsledcích z projektů nestátních neziskových organizací v předchozích letech. Ty jsou k dispozici ve veřejně přístupné a přehledně zpracované databázi na webové adrese [www.mzp.cz/projekty](http://www.mzp.cz/projekty).

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP*

## Dotační Program péče o krajinu

**Ministerstvo životního prostředí a Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR) vyhlásily v březnu první výzvu pro příjem žádostí o poskytnutí finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu v letech 2009 – 2011.**

**P**rogram předpokládá postupné naplňování a realizaci opatření, která povedou k udržení a systematickému zvyšování biologické rozmanitosti a takovému uspořádání funkčního využití území, které zajišťuje ochranu přírodních i kulturních hodnot krajiny. Směrnice MŽP č. 3/2009 vymezuje tento dotační program jako nástroj sloužící k zabezpečení cílů v ochraně přírody a krajiny, které nejsou schopny zabezpečit plošněji nastavené evropské programy. Směrnice dále stanovuje postup při předkládání žádostí, postup projednávání žádostí, přidělování finančních prostředků, jejich čerpání a kontrolu.

V rámci Programu péče o krajinu jsou poskytovány finanční prostředky neinvestičního charakteru v členění na tři samostatné podprogramy: podprogram pro naplňování opatření vyplývajících

z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptáčích oblastí a evropsky významných lokalit, podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí a podprogram pro zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy.

Směrnice Programu péče o krajinu je k dispozici na internetových stránkách MŽP [www.mzp.cz](http://www.mzp.cz) v tematické sekci Příroda a krajina a bližší informace lze najít rovněž na stránkách AOPK ČR – Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu, [www.dotace.nature.cz](http://www.dotace.nature.cz)

*(qá)  
Zdroj: MŽP*

### POZVÁNKA: Jak uspořit energii nejen v rodinném domě

Zajímají vás výrazné úspory na provozu bytového nebo rodinného domu? Uvažujete o náhradě kotlů na uhlí při vytápění za jiné, ekologičtější zařízení, chcete se pustit do jeho zateplení nebo přímo postavit dům v pasivním standardu? Potom právě vám je určeno poradenské centrum na Výstavišti

v Brně, kde bude od 21. do 25. dubna 2009 v pavilonu A poskytovat podrobné informace o dotačních možnostech Ministerstvo životního prostředí a Státní fond životního prostředí ČR. Pořadatel: Stavební veletrhy Brno 2009.

*Zdroj: SFŽP*

# Jak vzniká nový zákon o odpadech

## Lepší ochrana životního prostředí, větší komfort pro lidi

**Téměř tři čtvrtiny odpadu z českých domácností končí na skládkách. Zatímco v Německu, Rakousku, Nizozemí, Belgii se dlouhodobě recykluje více než 50 % komunálního odpadu, v České republice jenom 21 %. Nízké je u nás materiálové i energetické využití odpadu.**

**S**távající zákon o odpadech je zastaralý a nepřehledný, nedokáže efektivně zabránit plýtvání surovinami. Byl už sedmákrát novelizován. Ministerstvo životního prostředí proto připravilo návrh nového zákona, v němž reaguje i na nejnovější vývoj evropské legislativy. Cílem je stávající systém zpřehlednit a zefektivnit. „Nový zákon lidem usnadní třídění, zvýhodní využití odpadu před jeho skládkováním, zjednodušuje administrativu, aktivněji předchází nelegálnímu nakládání s odpady. Ekologické chování se lidem musí vyplatit – kdo třídí, ušetří,“ zdůrazňuje ministr životního prostředí Martin Bursík.

Ministerstvo životního prostředí předložilo návrh nového zákona o odpadech k veřejné diskusi a do meziresortního připomínkového řízení. Při té příležitosti 27. února 2009 ministr Martin Bursík provedl hlavními změnami, které návrh zákona přináší, nejprve zástupce obcí a vzápětí novináře. Prostřednictvím následujícího redakčně upraveného záznamu vystoupení ministra a zástupců jeho týmu představujeme návrh nového zákona o odpadech i čtenářům Zpravodaje MŽP.



### ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Odpadové hospodářství je relativně mladou, avšak dynamicky se rozvíjející oblastí národního hospodářství. Průmyslově a ekonomicky vyspělé země se začaly odpadovým hospodářstvím intenzivně zabývat teprve v posledních 20 – 30 letech, v České republice vznikl první zákon o odpadech až v roce 1991. Před rokem 1991 nebylo nakládání s odpady v ČR na legislativní úrovni nijak kontrolováno ani řízeno a s výjimkou tzv. druhotných surovin nebylo ošetřeno žádným složkovým předpisem.

Více se o odpadech a odpadovém hospodářství dovíte na internetových stránkách Ministerstva životního prostředí: [http://www.env.cz/cz/odpadove\\_hospodarstvi](http://www.env.cz/cz/odpadove_hospodarstvi).

V sekci věnované odpadům naleznete jak informace o nakládání se vzniklými odpady, tak o předcházení vzniku odpadů, povinnostech při nakládání s vybranými výrobky, odpady a zařízeními a příslušné metodické pokyny. Jako příklad můžeme uvést komunální odpady nebo nebezpečné odpady. V části věnované zpětnému odběru naleznete informace o výrobcích, na které se povinnost zpětného odběru vztahuje, např. baterie a akumulátory, elektrozařízení či obaly, příslušné metodické pokyny a ostatní informace podle dosavadního zákona č. 185/2001 Sb. o odpadech, který bude nahrazen zákonem novým.

Zdroj: [www.env.cz](http://www.env.cz)

## Proč nový zákon

Dnešek je pro nás docela vzácný moment – završení zhruba dvouleté práce. Návrh zákona o odpadech se poměrně dlouho vyvíjel. Připravili jsme nejprve širokou a komplexní novelu zákona o odpadech. Souběžně jsme ale jako členský stát aktivně pracovali na evropské rámcové směrnici o odpadech. Možná si vzpomenete, že po schválení této směrnice v Evropském parlamentu jsme říkali, že se jedná o dosud nejlepší výsledek naší environmentální diplomacie, protože se nám podařilo do směrnice prosadit a udržet v ní v průběhu schvalování v Evropském parlamentu princip, který říká, že **členský stát může zakázat či omezit dovoz odpadu do tohoto státu**, jestliže je to v rozporu s jeho plánem odpadového hospodářství. Byla to skutečně naše iniciativa a my jsme se na základě této směrnice a na základě tohoto principu poté rozhodli, že upustíme od záměru připravit novelu zákona a že připravíme zákon zcela nový.

Postavili jsme velmi rychle tým. Nebyla to ale práce od nuly právě proto, že jsme měli za sebou širokou zkušenost s novelou. Posbírali jsme více než dva tisíce připomínek, což vnímáme jako, řekl bych, nulté připomínkové řízení. Ověřili jsme si při něm, jak jsou principy hospodaření s odpady přijímány hlavními aktéry, tedy veřejností, občany, obcemi, kraji. Vzali jsme si poučení a podle toho jsme přistoupili k návrhu zákona.

## Praktická komunální ekologie

Odpady vnímáme jako téma, které je nejbližší občanům. Tudy vede cesta, jak získávat veřejnost ještě k hlubšímu zájmu o životní prostředí. Komunální ekologie je velmi praktická záležitost, se kterou se lidé setkávají dennodenně. Mají osobní zkušenost, jak je který systém sběru a využívání odpadu nastaven. Chování občanů jako producentů odpadů je tedy prostředek, jak lidé mohou vyjádřit svoji hierarchii hodnot a svůj názor, jak se chtějí chovat k životnímu prostředí. Samozřejmě nezbytnou podmínkou je, aby také legislativa a obce nabídly občanům takové systémy, které jsou pro ně atraktivní, komfortní a umožní jim, aby mohli naplnit dobrý vnitřní pocit z toho, že třídí odpady, třídí komodity a minimalizují zbytkový odpad. Také jde o to, aby takové systémy byly pro lidi ekonomicky výhodné.

Když jsme nový zákon o odpadech koncipovali, definovali jsme si zhruba pět klíčových cílů, které zákon přinese. Než je vysvětlím, musím ale nejprve uvést situaci, v jaké jsme v současnosti.

## Cenné suroviny na skládkách

V ČR skončí na skládkách 71 % komunálního odpadu. Zhruba polovinu z toho tvoří biologicky rozložitelný odpad, který by na skládkách být neměl, protože se jedná o velmi cennou surovinu. Je možné ho využít v kompostárnách, vytvořit humus, anebo je možné z něj v bioplynových stanicích vyrábět elektřinu a teplo. Podle odhadů expertů je dokonce otázka tak pěti let, než umožní první pilotní projekty syntetické výroby biopaliv druhé generace z biologicky rozložitelných částí odpadu „jezdit na odpady“. Možná to pro někoho teď je úsměvné, ale skutečně to vypadá, že cesta odklonu od ropy a náhrady ropy půjde přes biopaliva druhé generace. I k tomu je potřeba vytřídění bioodpadů.

Evropská agentura pro životní prostředí na grafu k roku 2005 (aktuálnější na evropské úrovni neexistuje) ukazuje podíly skládek u jednotlivých členských států – to je černý sloupeček na grafu, zelený představuje recyklaci a kompostování, oranžové jsou spalovny. Českou republiku najdete zhruba uprostřed a vidíte, že podíl skládkování je u nás velmi vysoký. Uděláte si také představu, kde je evropská patnáctka, kde jsou země vyspělejší v ekologické politice, které začaly dřív, a kde jsou nové členské státy.

Od roku 2005 jsme zaznamenali velmi pozitivní trend, postupně jsme se v České republice v recyklaci komunálního odpadu dostali na 21 %. Ovšem státy jako Německo, Rakousko, Nizozemí, Belgie dokáží vytřídit víc než 50 % komunálního odpadu. A my se také chceme stát jednou ze zemí, která bude velmi šetrně

nakládat s odpadem jako se zdrojem, a nebude ho jenom ukládat na skládky.

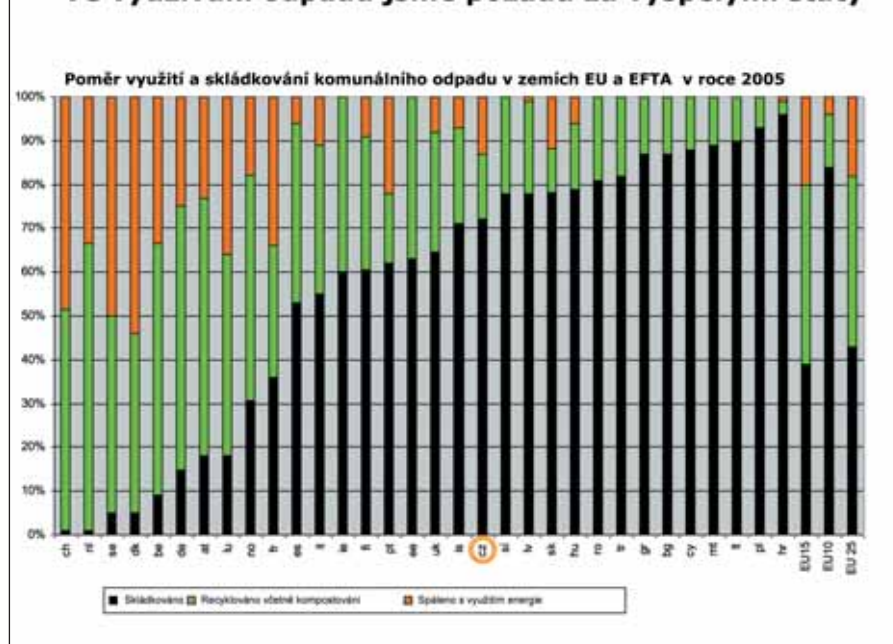
## Zdvojnásobit recyklaci

Na dalším grafu vidíte zhruba cíle, na které jsme se zaměřili. Z dnešního stavu, kdy skládkujeme zhruba 71 % odpadu, 8 % představuje energetické využití a 21 % je recyklace, bychom do roku 2020 rádi snížili podíl skládkování na 25 %, tedy na čtvrtinu. Recyklaci chceme zdvojnásobit. Očekáváme, že i kapacity spaloven se zvýší z 8 % zhruba na 13 %. Zůstává 22 %. To je odpad, který je nutné zpracovat. Je možné buď ho dát do spaloven, nebo do zařízení pro mechanickou a biologickou úpravu, tzv. MBÚ, a část s vysokým obsahem energie pak energeticky využít ve stávajících energetických zařízeních, které se upraví, aby plnila stejně přísné emisní parametry jako spalovny. Nevíme, kolik vyrostе v České republice spaloven, kolik se upraví stávajících provozů, tepeláren, výtopen, kde se vlastně bude spalovat tento upravený odpad za striktních parametrů. To zůstává otevřené a hodně závisí na ekonomice.

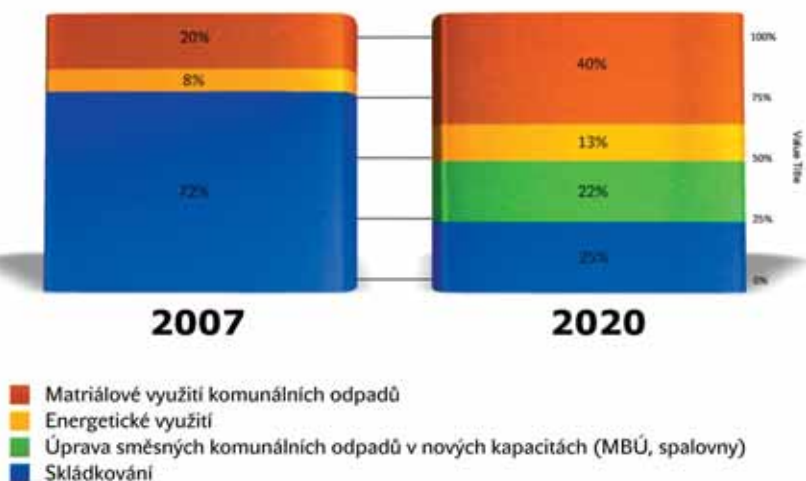
Podíl recyklace chceme zvýšit o 100 % do roku 2020. Proto musíme usnadnit třídění odpadu. Zkušenosti ze světa ukazují: Čím je systém komfortnější pro uživatele, tím dává lepší výsledky. Když musíte s papírem jít 200 metrů do sběrného hnízda, účinnost bude nižší než, když ho dáváte to do označené nádoby přímo v domě. **Čím blíže, tím větší účinnost.**

Zákon by měl nabýt účinnosti v roce 2011. Tehdy bude povinností obcí, které

## Ve využívání odpadu jsme pozadu za vyspělými státy



## Předpokládaný vývoj nakládání s komunálním odpadem



jsou podle zákona původci odpadu, aby nabídli občanům třídění pěti komodit plus biologicky rozložitelného odpadu. Nazvali jsme to 5+bio.

### Kdo třídí, ušetří

Další důležitý princip: **Kdo třídí, ten ušetří.** Je důležité, abychom měli ekonomický nástroj, který odmění ty, kdo budou třídít a budou minimalizovat zbytkový odpad. Znamená to, že budou platit pouze za zbytkový odpad, který vyprodukují.

Dnešní situace je taková, že existují tři různé konstrukce poplatků za odpad. A dokonce u 90 % občanů v České republice se uplatňuje tzv. platba na hlavu, lidé

platí paušální poplatek nezávisle na tom, jestli se chovají šetrně, úsporně, třídí a vyprodukují málo směsného odpadu, nebo hodně. To je absolutně demotivující.

Celkově se filozofie našeho rezortu opírá o environmentální spravedlnost. Znamená to, že každý by měl platit co nejspřavedlivěji za to, co znečistí, zničí. **Znečišťovatel platí.** Tento princip zavádíme v novém zákonu o odpadech.

### Environmentálně spravedlivější platby

V roce 2011 bude podle návrhu nového zákona o odpadech vypadat třídění takto: papír, plast, sklo, kovy (v kovech najdete

i hliníkové plechovky od piva a nealkoholických nápojů), nápojové kartony (tzv. tetrapaky) a biologicky rozložitelný odpad. Třídění biologicky rozložitelného odpadu v zástavbě, kde jsou rodinné domky, by mělo platit podle zákona od roku 2011, na sídlištích od roku 2013, tam dáváme delší přechodné období.

Nyní se dostáváme k principu, že lidé budou platit podle toho, kolik směsného zbytkového odpadu skutečně vyprodukují. Na setkání se samosprávami, se Svazem měst a obcí, se starosty, jsem se dověděl, že jsou dnes i města, která všechno platí za veřejnost. Nepochopil jsem důvod, proč – co pozitivního to přináší. Podíváme se na statistiky, jak vlastně vypadá efektivita tohoto systému. Jsou to výjimky, z našeho pohledu extrém.

Podle nového zákona bude pouze jedna konstrukce platby za odpad, ta bude mít dvě části. Jednak je to paušální platba – protože každý produkuje odpad, každý je součástí systému – až do výše 250 korun. Záleží na obci, jak si nastaví fixní poplatek, maximálně ale do této výše.

Pohyblivá složka poplatku bude do výše 750 korun. Stávající limit 500 korun, podle zákona o místních poplatcích, nestačí. To říká Svaz měst a obcí. Obce nedokážou systémy finančně utáhnout a kdybychom teď z populistických důvodů řekli, že necháme maximální platbu 500 korun, systémy nebudou fungovat.

Ministerstvo financí ale nyní zároveň předkládá na vládu novelu zákona o místních poplatcích, a ačkoli jsme je upozornili, jak my toto připravujeme, oni navrhuji navýšení místního paušálního poplatku za odpad až do výše 1250 korun. Budeme tedy usilovat o to, aby na Ministerstvu financí navýšení z novely vyňali a dali nám prostor, abychom poplatky upravili zákonem o odpadech. Nejsou to částky, které bude každý producent hradit, jsou to maximální částky a bude záležet, jak si obec ekonomicky nastaví svůj systém a hlavně, kolik konkrétní plátce vyprodukuje směsného odpadu.

### Poplatky za skládkování na modernizaci

V České republice je zhruba 150 obcí, na jejichž katastrálním území leží skládky. Kdo dává na skládku odpad, platí tržní cenu za skládkování, ale vedle toho ještě poplatek, který se stává příjmem obce. Je to jakási kompenzace za újmu, že na území obce je skládka. S tímto příjmem tyto obce počítají. V minulém návrhu novely jsme se z koncepčních důvodů rozhodli část tohoto poplatku dát krajům, protože

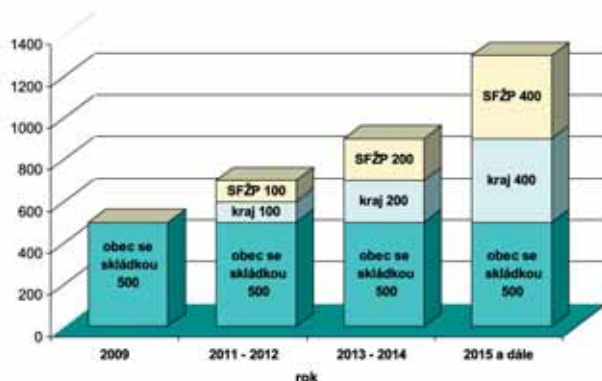
## Každá obec musí umožnit od roku 2011 třídění těchto využitelných složek komunálních odpadů:



\*) Bioodpad: od r. 2011 jen v části obce s rodinnými domy, od r. 2013 i na sídlištích

## Zvýší se poplatky za skládkování, recyklace bude výhodnější

Příjem poplatků za skládkování komunálních odpadů (Kč/t)



Poplatky bude odvádět provozovatel skládky a stanou se příjmem obcí se skládkou, krajů a SFŽP: výnosy se budou reinvestovat zejména do odpadového hospodářství

podle zákona vytvářejí a plní plány odpadového hospodářství kraje. Tam se vytváří nový, modernizovaný a daleko efektivnější systém než dnešní; ten systém, který nás dovede ke zvoleným cílům. Ale ukázalo se, že je to velký problém. Když se pustíme do debaty, obce a kraje se začnou přít, jak si rozdělí finanční prostředky, je zkrátka ouvej. Téma by se samozřejmě přeneslo i do Poslanecké sněmovny a na tomhle problému bychom se zastavili.

Hodně jsme tedy rozvažovali a výsledkem je cesta, jak z toho ven, kterou vidíte na grafu. V dnešní situaci obec se skládkou dostává 500 korun a ty jí zůstanou. Poplatky se budou postupně zvyšovat. Důvod je jasný – potřebujeme ekonomicky zatížit skládkování, aby se více vyplatilo třídít, recyklovat a energeticky využívat odpad. Bez tohoto ekonomického nástroje si můžeme zlepšení přát, ale život půjde úplně jinak. Valorizace poplatků probíhá tak, že navyšování se rozděluje mezi kraj a Státní fond životního prostředí. V zákoně je řečeno, že kraj tyto peníze musí využít na ochranu životního prostředí, pokud možno v odpadovém hospodářství – nechceme krajům diktovat, protože cítíme princip subsidiarity a samosprávnou působnost krajů. Část peněz dostane Státní fond životního prostředí, který už nyní investuje do odpadového hospodářství.

Také jsme vyčlenili z prostředků Evropské unie a Státního fondu životního prostředí v prioritní ose, která se týká odpadů, 13,8 mld. korun na projekty, které se týkají managementu odpadů. Zatím jsme

rozdělili 1,3 mld. a máme další žádosti ve výši 2,4 mld. korun, které se v tuto chvíli zpracovávají.

### Elektrospotřebiče, baterie, autovraky zdarma

Máme v České republice velmi nízkou účinnost sběru akumulátorů, baterií, elektrospotřebičů a dalších skupin odpadů.

Samostatná oblast jsou elektrospotřebiče. Důležité je zdůraznit, že odběr všeho elektroodpadu bude zdarma. Setkáváme se totiž s tím, že nefunguje, co už by teď podle zákona mělo fungovat. Když si koupíte přes internet lednici, nabídnou vám, že starou ledničku odvezou, ale musíte za to zaplatit – a to je v rozporu se zákonem. Nově to bude jednoznačně řečeno u zpětného odběru veškerých elektrospotřebičů, starých baterií, autovraků, minerálních olejů, pneumatik atd. Kdybychom za toto dali nějakou úplatu, systém nebude zdaleka tak fungovat, protože bude „výhodnější“ vysloužilé věci někde odložit než je vrátit do systému k recyklaci nebo bezpečné likvidaci.

Ve všech obchodech nad 200 m<sup>2</sup>, které prodávají elektrospotřebiče, bude povinnost odebrat od zákazníka staré použité elektrospotřebiče, a dokonce nejen výměnou – jdete si koupit nové rádio a můžete odložit staré. Budete moci přinést i starý spotřebič do 5 kg, i více takových spotřebičů, aniž si budete kupovat nový výrobek.

U baterií bude zpětný odběr povinný všude, kde se prodávají. Výjimkami budou čerpací stanice, hotely, drogerie – tam, kde bychom příliš zatížili výrobce baterií.

Důležité je, že ekonomické náklady na zpětný odběr nebudou platit obchodníci. To podtrhuji. Budou je zajišťovat výrobci zařízení. Na jejich náklady musí zřídit zpětný odběr v obchodech, ať už systémem kolektivní firmy, která jim ho zajistí na základě kontraktu, nebo přímou dohodou s konečným prodejcem. Výrobci musí zajistit na vlastní náklady, že vše bude odebráno zpět.

Autovraky jsou také důležitá věc. V novém zákoně bude výslovně povinnost výrobců automobilů, že musí v každé obci s pověřenou působností zajistit smluvně odběr autovraků. Automobilky si uzavřou smlouvu s autovrakovištěm. Zatím víme z debaty se samosprávami, že Škoda auto smlouvy uzavírá. Ale řada automobilek to vůbec nedělá. Co se stane s Wartburgem nebo autem jiné značky, která už se nevyrábí? To uhradí Státní fond životního prostředí, který využívá výnosů z poplatků za importy nebo přeregistrování starších vozidel s nižším Euro. Dáváme tyto peníze právě na to, abychom pokryli situaci, kdy už automobilka neexistuje a není ani na koho odpovědnost přenést.

### Jednorázové tašky zadarmo nebudou

Konzultoval jsem téma zpoplatnění jednorázových tašek s irským ministrem životního prostředí a on říkal: Ohromný ohlas! V Irsku 91% podpora veřejnosti, velmi účinný systém.

Na bezplatné tašky jsme si zvykli, že patří k naší životní úrovni. Na základě odborného odhadu jsme dospěli k číslu 3 miliardy takových tašek, které se ročně rozdají v českých obchodech. Hrůzná čísla! Rovná se devíti tisícům tun plastů. Když vyjedete někam do rozvojových zemí, vidíte, že se stalo jaksi součástí subkultury, architektury, že se tam staví obydlí z PET lahví, z tašek. Objevuje se to úplně všude a je to mor téhle planety.

Nejefektivnějším způsobem, co s tím, je zpoplatnit je a tím motivovat, aby lidé používali vlastní nákupní tašky opakovaně. Máme tady příklad Tesca, kde si koupíte jutovou tašku a oni vám ji po opotřebování zdarma vymění. To je docela sympatické. Snažili jsme se vyjednat dobrovolnou dohodu prostřednictvím svazu obchodníků, aby velké řetězce přijaly systém dobrovolný. V tomto konkrétním případě to úplně dobře nešlo. Jinde jednáme o dalších záležitostech a stojíme o velmi dobré vztahy – stojíme o partnerství s průmyslem, s obchodníky, stojíme o dobrovolné dohody.

V případě tašek jsme se nakonec rozhodli upravit systém zákonem, aby byl celoplošný. Udělali jsme si před časem takový test,



## Dovoz odpadů ze zahraničí do českých spaloven a na skládky je i nadále zakázán

jaké jsou všechny možné figle, kterými by se dal obejít zákon. Vymodelovali jsme si, že by třeba obchodník nastavil cenu tašky na 15 haléřů a když potom kasa zaokrouhluje, srazí cenu zase zpátky. I proti tomu jsme chráněni. Ministerstvo financí nemusí, ale může podle vývoje stanovit obecně

závaznou vyhláškou minimální poplatek za jednorázovou tašku, která se bude muset dávat zákazníkovi úplatně.

### Snižujeme administrativní zátěž

Nejen, že chceme vytvořit nová pracovní místa v oblasti recyklace, znovuvyužívání odpadů, energetického využívání, využívání bioodpadů, ale také chceme snížit administrativní zátěž.

Producers mají povinnost podávat pravidelná hlášení o produkci odpadů. Toto hlášení zavádíme elektronicky – ušetří se papír a ušetří se čas.

Také zvyšujeme minimální hranici tohoto hlášení u běžných odpadů z 50 na 100 tun a u nebezpečných odpadů z 50 kg na 100 kg. Nastavili jsme hranice tak, že se nám podařilo zmenšit skupinu povinných osob o 40 %, což znamená podstatné snížení administrativních nákladů.

Samozřejmě v novém zákonu o odpadech zůstává **princip zákazu dovozu odpadů ze zahraničí** do českých spaloven a skládek.

„Nový zákon je ve srovnání se stávajícím daleko přehlednější a srozumitelnější. Když si ho čtete, lépe se orientujete. Teď bude okolo návrhu zákona debata, jak ve formálním připomínkovém řízení, tak na různých platformách, které vytváříme a kde budeme sbírat podněty. Čekáme sérii připomínek, velmi stojíme o podporu veřejnosti, protože zákon o odpadech se týká všech občanů. Velmi stojíme také o podporu obcí, podle prvních reakcí se zdá, že ji máme. Zdá se, že jsme se trefili do toho, co obce potřebují, co je pro obce důležité,“ uzavřel ministr životního prostředí Martin Bursík svou prezentaci návrhu nového zákona o odpadech.

*Ze záznamu prezentace, na které Martin Bursík 27. února 2009, představil médiím návrh nového zákona o odpadech, zpracovala Hana Kolářová  
Grafy z prezentace Martina Bursíka*

### NOVÝ ZÁKON O ODPADECH

- Zvýší podíl recyklace o 100 % do roku 2020.
- Ušetrí třídění odpadu, zvýší komfort lidem.
- Kdo třídí, ušetří. Sníží se objem smíšeného odpadu.
- Zvýhodní recyklaci a energetické využití odpadu.
- Komfortnější sběr baterií, akumulátorů, elektrospotřebičů, minerálních olejů, pneumatik a autovraků.
- Sníží administrativní zátěž podnikatelů.

# Otázky a odpovědi o odpadech

Vybíráme z otázek k návrhu nového zákona o odpadech.

**Máte ekonomickou studii, kolik rozšíření sběru komodit bude stát? Změna bude znamenat nákup kontejnerů, musí se připravit zpracovatelská zařízení, najít odbyt, rozšířit sběrové služby...**

**Martin Bursík:**

Existuje několik finančních zdrojů, kterými se systém bude modernizovat. Důležité je, že už máme nějakou úroveň systému, kde lidé mohou odkládat druhotné suroviny. Je založen v drtivé převaze na dobrovolnosti, protože platba je zpravidla na hlavu. Znamená to, že lidé třídí, protože chtějí. Ekonomický stimul v současné době u 90 % občanů není. Tak, jak je teď systém nastaven, vytřídí jenom 21 % k recyklaci, k využití. Musíme systém zdokonalit, abychom dosáhli vyššího čísla. Pokud jde o jednorázové investiční náklady na rozšíření sběru tetrapaků, je to v povinnosti výrobců. Finanční prostředky půjdou od výrobců, kteří používají obaly, předpokládám, že prostřednictvím Ekokomu, nebo se objeví ještě nějaká jiná firma. Pravděpodobně se ke stávajícím místům přidá další kontejner, někde už dnes je. Pokud jde o bioodpady, ty budou v režii obcí. Protože u komunálního odpadu drtivou většinu biologicky rozložitelného odpadu tvoří zbytky potravin, tam bychom stěžejně dohlédávali výrobce, kteří by se ekonomicky na systému podíleli. U bioodpadu velmi dobře zdůraznila jedna starostka menší obce, že neúčelnější je motivovat lidi, aby měli vlastní malé kompostárny. To sice stěžejně jde v činžovní zástavbě třeba v Praze na Vinohradech, ale na řadě míst je možné, aby si lidé sami vyráběli kompost a sami ho používali. Pak ani nemusíme řešit problém s odbytem kompostu, s jeho kvalitou. Zdůrazňuji znovu Operační program Životní prostředí, který dává unikátní příležitost. Podepisují projekty sběrných dvorů, třídění, někde i naběrač, pásový podavač. Jsou to technické věci, které konkrétně ta která obec potřebuje a toto vše je možné financovat z OPŽP. Tímto tedy vyzývám obce, aby možnosti využily! Mohou získat prostředky, aby si nastavily systém co nejoptimálněji, aby tím pádem byl také pro občany co nejlevnější. Když se sníží objem zbytkového odpadu, bude menší úhrada za ukládání zbytko-



▲ Zástupci obcí a krajů při prezentaci návrhu nového zákona o odpadech.

vého odpadu na skládky nebo spalování, a tím pádem se celá ekonomika systému zlepšuje.

**Kdo změny zaplatí? V konečné fázi zase lidé?!**

**Martin Bursík:**

To je jenom půl pravdy. Samozřejmě, že se náklady promítnou do ceny u producenta. Ale zároveň on poprvé bude moci sám svým chováním ovlivnit výši platby, což tady doposud nebylo. Jestliže znečišťovatel sníží objem vyprodukovaného zbytkového odpadu, sníží se mu platba. To je velmi důležitý princip, který je součástí zákona – mince má dvě strany.

**Počítá se s tím, že se bude předělávat plán odpadového hospodářství České republiky?**

**Martin Bursík:**

Plán odpadového hospodářství vznikl v roce 2003 a bude se aktualizovat. Jsou v něm věci, které nejsou aktuální. Musíme do něj promítnout rámcovou směrnici EU a nové cíle, které máme. Často se setkávám s argumentem, že MŽP je příliš ambiciózní a jde nad rámec evropských předpisů a že zatěžujeme příliš naše občany a podnikatele. My jsme tady ale od toho, abychom chránili životní prostředí. Jsme tady od toho, abychom nastavovali

systémy, právní a ekonomické prostředí tak, aby se lidem vyplatilo chovat se slušně a šetrně k životnímu prostředí. Také je třeba říct, že cíl ve skládkování, oněch 25 %, je odkaz na směrnici o skládkování, to je naše povinnost podle evropské směrnice. Musíme snížit podíl biologicky rozložitelného odpadu na 25 % do roku 2020. Je tady společná evropská politika daná rámcovou směrnicí a my se musíme trochu rozhybat, protože jsme ve využití odpadů někde zhruba v průměru členských států.

**V loňském návrhu se ještě počítalo, že spalování bude zpoplatněno. Proč dochází k posunu v energetickém využití odpadu?**

**Martin Bursík:**

V evropské směrnici je definovaná hierarchie nakládání s odpady a ta je shodná s naší. V ní se postupně uvádí, co je žádoucí a co je méně žádoucí. Nejvíce žádoucí je minimalizovat vznik odpadu. Na druhém místě je žádoucí recyklovat, materiálově využít. Energetické využití je na třetím místě. Teprve čtvrté je skládkování. Z této hierarchie vychází i filozofie předkládaného zákona. Podle našich kalkulací, i když zvýšíme podíl recyklace na dvojnásobek, i když snížíme podíl odpadů ukládaných na skládky na čtvrtinu celkového objemu odpadů vyprodukovaných v České republice, bude

nezbytné zvýšit kapacity energetického využití odpadu. V úvahu připadají dvě alternativy. Jedna jsou nové kapacity spaloven, druhá alternativa je mechanicko-biologická úprava odpadů (MBÚ), kdy se koncentruje odpad s vysokým energetickým obsahem, který se potom spaluje ve stávajících energetických zařízeních, která budou upravena na normy stejně přísné jako u spaloven. Nedokážeme ale říci, jaký bude nárůst instalovaného výkonu takto upravených kapacit a kolik z toho budou spalovny.

Otázka, která visí ve vzduchu, je postoj MŽP ke spalovnám. V současném plánu odpadového hospodářství se počítá s tím, že v ČR nebudou žádné další spalovny a nebudou finančně podporovány z veřejných zdrojů. Aktuální přístup ministerstva, který se odvozuje od rámcové směrnice a od cílů, které máme naplnit, preferuje energetické využití mechanicko-biologicky upraveného odpadu ve stávajících modernizovaných energetických zařízeních. Zároveň si ale dovedeme představit a předpokládáme, že v České republice vyrostou i další spalovny. Ale máme se spalovnami mimořádně negativní zkušenost. Všechny spalovny v České republice totiž mají naddimenzovaný instalovaný výkon, jejich kapacita překračuje produkci odpadu ve spádové oblasti a to samozřejmě vytváří velice silný tlak na import odpadu ze zahraničí. A my vycházíme z principu blízkosti – odpad se má likvidovat pokud možno tam, kde se vytváří. Jsou výjimečné případy příhraničních měst, kde spalovna stojí blízko na druhé straně hranice. Jsme

Evropa, máme otevřené hranice, je tedy možné výjimku udělit, umožnit takovému městu, aby spalovalo v sousedním státu. Jsou to ale skutečně výjimečné případy. Jestliže nové spalovny u nás budou vznikat, a jsou takové plány, tak z pohledu MŽP je velmi důležité, aby spalovna byla až úplnou koncovkou integrovaného systému nakládání s odpadem. To znamená systému, kde se vytřídí ze směsného odpadu druhotné suroviny (velmi tvrdá, přísná kritéria, vysoké úrovně třídění druhotných surovin). Systém zajistí jejich zpracování, využití. A teprve, když zbude odpad, který nelze za stávajících technologických možností jinak využít, je namístě spalovna. My v tuto chvíli připravujeme kritéria a otevíráme možnost, že bychom dokonce i podpořili ekonomiky z OPŽP jeden, dva pilotní projekty spaloven, které ovšem budou z jiné generace než spalovny, co tady známe. Tyto spalovny budou součástí integrovaného systému, budou mít vysokou účinnost, samozřejmě budou pracovat v kogeneraci, takže budou vyrábět také teplo a elektřinu. Jejich kapacita bude dimenzována skutečně na zbytkový odpad. Žádný takový pilotní projekt tady zatím neznáme.

V Ostravě chtějí spalovnu, ale je na hony vzdálená od této představy; účinnost třídění odpadu v tomto kraji je 14,5 %, podle jiného vyjádření 20 % (průměr v České republice je 21 %). To je nepochybně málo. Jediné, co chtějí se spalovnou udělat navíc, je vyvést teplo do stávajícího centrálního zásobování teplem. To má být „integrovaný systém nakládání s odpadem“ v Moravsko-

slezském kraji. Takhle to tedy nepůjde. Ale zkusíme vydefinovat parametry a uvidíme, jestli někdo dokáže připravit takový projekt, zajistit financování. Ten bychom kofinancovali a vznikl by ukázkový pilotní projekt, za jakých podmínek může taky být provozována spalovna, která zapadá do systému odpadového hospodářství.

### **Jak budete v zákoně specifikovat jednorázovou tašku?**

**Zdeňka Bubeníková, ředitelka odboru odpadů MŽP:**

V zákoně máme definováno, že prodejce nesmí předat spotřebiteli odnosnou tašku bezúplatně a ministerstvo financí může stanovit minimální cenu odnosné tašky. Je to velmi jednoduše stanovené s tím, že za odnosnou tašku nepovažujeme mikrotenové sáčky, které se používají spíše na pečivo. Je to opravdu odnosná taška, která se dává v obchodech zdarma. Čili jde o to, aby ta byla za úplatu.

### **Jak budou moci být potrestány firmy, které by plastové tašky nezaplatily?**

**A pro ty, kteří budou ustanovení dodržovat, bude odměna?**

**Martin Bursík:**

Pokuta asi až do výše 1 milion korun. Teď ještě děláme finální drobné technické úpravy, výsledek najdete na internetu. Každopádně je tam sankce.

### **Pokud doporučíte ministerstvu financí nějakou nejnížší sumu za ni, jaká by měla být?**

**Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP:**

V této fázi nebudeme Ministerstvu financí doporučovat za odnosnou tašku žádnou minimální cenu. Ministerstvo financí může stanovit minimální cenu pravděpodobně za situace, kdyby se našly cesty na obcházení tohoto ustanovení. V takovém případě bychom ho asi požádali o stanovení minimální ceny.

**Hnutí Duha spolupracuje s obcemi, například Dubickem na Zábřežsku, které produkuje o polovinu méně odpadu, než je průměr v České republice. Tyto obce už nemají kam jít dál, lidé v nich už to mají k popelnicím dál než ke tříděnému sběru, všichni doma kompostují. Dokáže si Ministerstvo životního prostředí představit, že by takové obce, které velmi dobře třídí, měly nějakou slevu na skládkovacím poplatku?**

**Daniel Vondrouš, vedoucí poradců ministra životního prostředí:**

Nakonec jsme se rozhodli nechat základní ►►

Foto Petra Roubíčkova



▲ Zleva mluvčí MŽP Jakub Kašpar, ministr životního prostředí Martin Bursík, ředitelka odboru odpadů MŽP Zdeňka Bubeníková a vedoucí týmu ministerových poradců Daniel Vondrouš při tiskové konferenci k návrhu nového zákona o odpadech.

motivaci, to znamená zvednout poplatek za skládkování. Tím pádem ty obce, které vyprodukují méně odpadu, budou také méně platit za skládkování, případně za spalování. Navíc tady existuje další nástroj, že na tříděný sběr přispívá obalový průmysl. Tím se snažíme také držet povinnost: znečišťovatel platí. To jsou tedy dva zdroje, kterými jsou obce odměněny za to, že třídí víc. Systém bonusového zvýhodnění je technicky problematický na zavedení, a navíc dubluje ostatní systémy. Takže jsme se rozhodli nechat to jednoduché, srozumitelné – jasnou motivaci a pro všechny stejnou.

### Co znamená BRKO?

**Jakub Kašpar, tiskový mluvčí MŽP:**

Biologicky rozložitelný komunální odpad – BRKO. Tvoří zhruba polovinu odpadu z domácností, existují obrovské rezervy v jeho třídění. Tento odpad je přitom možné dobře využít v kompostárnách či v bioplynových stanicích, jejich kapacita ale není dostatečná. V České republice je nyní více než 150 fungujících kompostáren, ale pouze čtyři bioplynové stanice, které využívají BRKO. Na skládkách v roce 2007 skončilo o čtvrtinu více bioodpadu, než kolik České republiky pro rok 2010 povoluje závazná evropská směrnice.

### Roční platba občana za odpad tedy nebude vyšší než 1000 korun?

**Jakub Kašpar:**

Zopakujme, že nově každá obec vypočte

platbu za odpad ze dvou částí: pevné (až do 250 Kč) a pohyblivé (podle skutečného množství odpadu, který skončí nevytríděný v popelnici – až do 750 Kč). Platba každého občana musí odpovídat počtu svozů popelnic (pytlů, kontejnerů) od jeho domu a nikdy nesmí přesáhnout 1000 Kč za rok. Lidé tak budou platit za odpad, který skutečně vyprodukovali a svozová firma prokazatelně odvezla. Zruší se dosavadní nepřehledný systém několika typů platby za svoz odpadu, kdy většina obcí účtuje lidem paušální platbu na hlavu, bez ohledu na to, kolik odpadu reálně produkují.

### Přibude autovrakovišť?

**Jakub Kašpar:**

Počet míst pro odběr autovraků vzroste, budou minimálně v každé obci s rozšířenou působností. Náklady na tuto sběrnou síť i na ekologickou likvidaci vozů ponese výrobce. Také odběr minerálních olejů a pneumatik musí výrobce zřídit ve všech obcích s rozšířenou působností, případně dalších, které o to požádají. Zpětný odběr autovraků, minerálních olejů a pneumatik, stejně jako baterií, akumulátorů, elektrospotřebičů, je pro občany bezplatný.

### Jakou odezvu na návrh nového zákona čekáte v Poslanecké sněmovně?

**Martin Bursík:**

Tento zákon představuje podstatnou kvalitativní změnu v nakládání s odpadem,

v možnostech šetrného chování občanů. Týká se to opravdu všech. Jde nám o životní prostředí a politická konstelace nemůže být důvodem, abychom snížili ambice v ochraně životního prostředí. Chci mluvit se stínovým ministrem životního prostředí, s dalšími poslanci, kteří pracují ve výboru pro životní prostředí, orientují se v problematice. Doufáme, že se věc dostane do racionální polohy, kdy budeme moci s opozicí diskutovat o konkrétních ustanoveních – kde mají výhody, jak to upravit, kde najít kompromisy.

### Jakub Kašpar:

Vláda se rozhodla pro opatření na podporu malého a středního podnikání – zejména odložení placení zálohy na daň a navrhla také snížení sociálního a zdravotního pojištění. To jsou nástroje, které velmi pomohou také recyklačním firmám (tedy všem drobným podnikatelům, kteří jsou činní v řetězci od vytřídění, přes dotřídění a znovuzpracování odpadů). Na podporu třídění a materiálového využití odpadu MŽP ve dvou výzvách Operačního programu Životní prostředí rozdělilo téměř 3,5 miliardy korun.

*Další informace k tématu odpady a nový zákon o odpadech najdete na internetových stránkách MŽP [www.mzp.cz](http://www.mzp.cz).*

*Z tiskové konference k návrhu nového zákona o odpadech 27. 2. 2009 a další zdroje z MŽP zpracovala Hana Kolářová*

## TAHÁK: Shrnutí o novém zákonu o odpadech

Základním cílem nového návrhu zákona o odpadech je motivovat obce, firmy i občany ke snížení množství odstraňovaných odpadů (zejména ve formě jejich ukládání na skládky) a naopak ke zvýšení jejich materiálového využívání.

Tomuto cíli odpovídá nastavení systému poplatků spočívající zejména v postupném navyšování poplatků za vybrané způsoby odstraňování odpadů. Za účelem zabránění unikům nezaplatněného materiálu ukládaného na skládky se navrhuje zpoplatnit též ukládání odpadů jako technologického materiálu na skládky.

V oblasti komunálního odpadu se navrhuje zavedení jediného systému poplatků, a to ve výši odpovídající nákladům obcí na svoz a odstranění smíšeného komunálního odpadu. Navrhovaná úprava by měla ve větší míře motivovat k nižší produkci netříděných odpadů a současně zamezit problémům a stížnostem občanů, kteří se vzhledem k vlastnictví nemovitostí nebo trvalému či přechodnému pobytu v různých obcích, které zvolily různý způsob platby za komunální odpad, mohli stát plátcí více poplatků zároveň.

Nástrojem k předcházení vzniku odpadů je také systém obecního kompostování, který má zajistit dosažení cílů směrnice o skládkách ohledně snižování množství biologicky rozložitelného odpadu ukládaného na skládky. Obce tak budou po nabytí účinnosti zákona povinny umožnit svým občanům třídění základní druhotné suroviny: papír, sklo, plast, kovy a nápojové kartony. Povinnost umožnit shromažďování biologicky rozložitelného odpadu z domácností bude první dva roky platit pouze pro části obce s převažující zástavbou rodinných domů.

Návrh zákona přebírá požadavky evropské legislativy o odpadech. V souladu s novou rámcovou směrnicí stanoví podmínky, za kterých není nutné považovat věc za odpad, nýbrž za vedlejší produkt, a kritéria, za kterých je možné uznat, že odpad se stal výrobkem.

Po nabytí účinnosti nahradí nový zákon v plném rozsahu nynější zákon o odpadech (č. 185/2001 Sb.). Přípraveny jsou i pracovní návrhy prováděcích vyhlášek.

*Zdroj: [www.env.cz](http://www.env.cz)*

# ARGUMENTY: Proč recyklovat?



Foto archiv MŽP

## Baterie a monočlánky

Nový zákon o odpadech zajistí, že k recyklaci se dostane podstatně víc baterií, které dnes v převážné většině končí ve směsném komunálním odpadu a s ním ve spalovnách a na skládkách a ve spalovnách komunálního odpadu, přestože jde o nebezpečný odpad. V roce 2006 bylo odevzdáno pouze 6,4 % baterií uvedených na trh, v roce 2007 to bylo 8,7 %, což je v přepočtu na obyvatele pouze 26,7 g na 1 obyvatele za rok.

„Fakt, že valná většina baterií končí ve směsném odpadu, je vážný problém, protože obsahují těžké kovy, které se mohou při korozi uvolňovat do půdy a kontaminovat i podzemní vody,“ říká ministr životního prostředí Martin Bursík. Přitom velkou část jejich obsahu lze po odborném rozebrání znovu využít. V ČR existují kapacity, které se recyklací baterií zabývají na vysoké úrovni. Některé z našich recyklačních firem patří

k nejvýznamnějším ve svém oboru v celé střední Evropě.

## Elektrospotřebiče

Nový zákon také výrazně zvýší také komfort pro lidi, kteří se potřebují zbavit elektrických spotřebičů, které už přestaly plnit svoji funkci.

„Staré elektrospotřebiče mohou na skládkách znamenat značné ohrožení životního prostředí, přitom skrývají doslova poklady, které je možné využít,“ říká ministr životního prostředí Martin Bursík a připomíná kovy jako zlato, stříbro či platina. Těžba primárních surovin navíc často velmi silně zatěžuje životní prostředí a zdraví lidí (například kyanidové loužení zlatonosné rudy) nebo je zdrojem válečného utrpení (ruda koltan, zdroj tantalů pro výrobu mobilních telefonů či GPS navigací, je jedním z hlavních důvodů občanské války v Kongu, kde leží 80 % jejich světových zásob).

## Autovraky, oleje, pneumatiky

Rovnoměrnější a hustší bude podle nového zákona také síť autovrakovišť a rovněž odběr minerálních olejů a pneumatik musí jejich výrobci zajistit ve všech obcích s rozšířenou působností a navíc také v jakékoli další obci, která o to požádá. „O toxických účincích vyjetého oleje uniklého do vody na vše živé byly popsány už stohy papíru. Přitom jej lze odebírat, přefiltrat a znovu použít, popřípadě alespoň využít energeticky. Pneumatiky lze zase výborně zpracovat například do povrchů vozovek pro zmírnění hluku z dopravy, na plochy sportovních hal a hřišť, pro výrobu kanálových mříží, chodníkových dlaždic a podobně,“ připomíná Martin Bursík.

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP,  
zkráceno (red)*

# POZVÁNKA: V PETu tváře

**Pod záštitou ministra životního prostředí Martina Bursíka probíhá od 18. března do 18. dubna 2009 v Českém centru v Praze (Rytířská 31, Praha 1) výstava děl sochařky Veroniky Richterové, nazvaná V PETu tváře – Pět let pet-artu a Národní muzeum PET lahví.**

**J**e to vtipné upozornění na odpad, který vytváříme a zároveň jeho velmi zajímavé využití, které má svoji nespornou uměleckou hodnotu," říká ministr Bursík.

Veronika Richterová přetváří již pátým rokem tradiční design PET lahví do umělecké podoby, kterou nazývá pet-art. Její výstava, která je součástí Předsednického programu Českého centra Praha, představuje průřez autorčinou pet-artovou tvorbou a také unikátní sbírku PET lahví nazvanou Národní muzeum PET lahví, která obsahuje přes 1500 kusů systematicky uspořádaných domácích i zahraničních vzorků.

Součástí výstavy je také panelová prezentace Pocta PET lahvi, což je společný projekt s výtvarníkem Michalem Cihlářem, připravený pro Ministerstvo zahraničních věcí ČR.

„Na PETu mě fascinuje široká škála barev, možnost vrstvení a zacházení se světlem jako u skla a nesmírné bohatství tvarů. A dostupnost," říká Veronika Richterová.

V tvorbě Veroniky Richterové lze vysledovat silný vztah k materiálu a k technologii jeho zpracování. V případě raných smaltových plastik z ohýbaného plechu nebo novějších pet-artových objektů se objevuje navíc ještě jeden z podstatných rysů sochařčiných děl – důraz na řemeslné zpracování a inspirace použitými předměty.

První experimenty s nesochořským materiálem, PETem, podnikla autorka před pěti lety. „Dělala jsem na zahradě s horkovzdušnou pistolí plastiky ze železného šrotu. Srpen, vedro, žízeň. Železo špinavé, fádňí, rezavé. Dopila jsem minerálku Magnézii a prázdnou petlahev ze zvědavosti jen tak trochu ofoukla tou pistolí. Lahev se teplem smrškla a najednou jsem uviděla nádherný tvar a nádhernou modrou. A v tu chvíli mně to bylo jasné: To bude krásný pet-art! Prostě náhoda. A tak jsem začala experimentovat.“ Prvním autorčinným pet-artovým objektem byl Křišťálový lustr z přibližně šedesáti čirých petlahví. V různém sledu pak následovaly PETkyty, PETlangusty aj.

Náměty pro svá pet-artová díla hledá Veronika Richterová v přírodě, v každodennosti nebo v kulturách cizích národů. Na výstavě je tak možno spatřit gigantického pavouka, sérii kaktusů, jednotlivé



Foto Veronika Richterová

kusy nábytku či objekty odkazující k tradiční africké kultuře.

Veronika Richterová se narodila 11. ledna 1964 v Praze. Vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu (1978 – 1982) a poté monumentální malbu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (1984 – 1990). V letech 1989 – 1990 navštěvovala École Nationale des Arts Décoratifs v Paříži. Má na svém kontě řadu

samostatných i skupinových výstav. V roce 2007 vytvořila PET-artovou scénografii pro Divadlo na zábradlí ke hře Milada. Spolu s manželem, grafikem Michalem Cihlářem sestavila dvě velmi úspěšné fotografické publikace z Kuby a z Kambodži.

Jakub Kašpar,  
upraveno (red)

# Kde je povodňová služba?

**Český hydrometeorologický ústav vydává vždy, když nastane riziko povodní, informace o aktuální povodňové a odtokové situaci. Stalo se tak i letos 5. března, protože vyšší teploty vzduchu významně urychlily tání sněhových zásob zejména ve středních výškových polohách.**

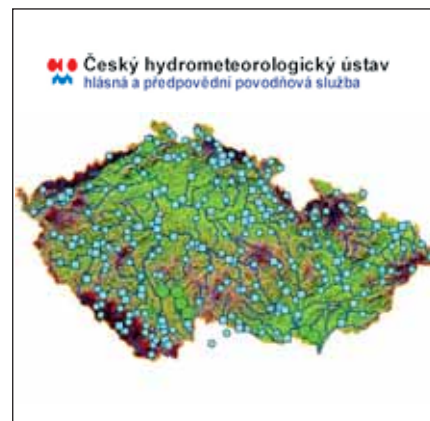
**N**a konci letošního února sněhové zásoby dosáhly přibližně poloviny množství, které bylo akumulováno na jaře 2006. Jejich podstatné množství přitom bylo akumulováno ve středních výškových polohách. Během posledního únorového týdne došlo k výraznějšímu poklesu sněhových zásob zejména v nižších polohách, zatímco v horských oblastech vodní hodnota sněhu dále mírně vzrostla. Relativně vysoká teplota vzduchu a čerstvý vítr v průběhu tohoto týdne dále urychlily odtávání sněhové pokrývky. Jen od pondělí do čtvrtka poklesla výška sně-

hové pokrývky na Českomoravské vrchovině o 20 až 30 cm. K tomu se přidaly hojné dešťové srážky. Hladiny řek poté vystoupily až na úroveň třetího stupně povodňové aktivity na Sázavě v Chlístově, Jihlavě v Brancouzích a Dyji v Podhradí.

*Aktuální informace hlášené a předpovědní povodňové služby ČHMÚ najdete vždy online na internetových stránkách: <http://hydro.chmi.cz/hpps>.*

(qá)

Zdroj: MŽP, ČHMÚ



# Společnost Plus-Discount porušila zákon o odpadech

**Česká inspekce životního prostředí v průběhu minulého roku provedla po celé ČR sérii kontrol v provozovnách společnosti Plus-Discount, spol. s r. o., zaměřených na dodržování zákona o odpadech.**

**K**ontrolovány byly především povinnosti prodejce týkající se předávání informací spotřebitelům o možnostech zpětného odběru prodáváných výrobků. Na prodejních místech společnosti se prodává poměrně široký sortiment těchto výrobků, zejména baterií a akumulátorů, elektrospotřebičů a pneumatik pro osobní automobily.

Porušení zákona se společnost dopustila tím, že neinformovala spotřebitele na svých dvanácti prodejních místech o způsobu zajištění zpětného odběru použitých výrobků, přestože za tento prohřešek již společnost v průběhu roku 2008 dostala od ČIŽP pokutu

350 000 Kč. Společnost tak dostatečně nezjedнала nápravu svého předchozího porušení zákona, což si inspekce ověřila při sérii opakovaných kontrol. Bylo zjištěno, že podávání informací spotřebitelům ze strany společnosti Plus stále nebylo v souladu s platnou legislativou, která stanoví, že poslední prodejce je povinen především informovat spotřebitele o možnostech odevzdat použité výrobky přímo na jednotlivých prodejních nebo informovat o jiných, pro spotřebitele dostupných místech zpětného odběru. Inspekce tak za opakované porušení zákona o odpadech uložila společnosti pokutu 800 000 Kč. Pokuta je již v právní moci.

„Hlavním smyslem zpětného odběru použitých výrobků, např. baterií, zářivek, výbojek, elektrospotřebičů, pneumatik, mazacích olejů, je umožnit spotřebiteli bezplatně odložit vybrané použité výrobky obsahující často i nebezpečné škodlivé látky na určená místa takovým způsobem, aby bylo možné následně tyto použité výrobky odborně zpracovat a v maximální míře je materiálově nebo energeticky využít,“ dodává Ing. Petr Havelka, vedoucí odboru odpadového hospodářství ČIŽP.

Zavedeným systémem zpětného odběru použitých výrobků se tak chrání životní prostředí. Díky využití často cenných materiálů z těchto odpadů se šetří energie a nerostné suroviny. Spotřebitel, pokud má možnost kdykoliv zdarma odevzdat použitý výrobek na určené místo, nemá důvod odkládat tyto výrobky na místa nevhodná – například do smíšeného komunálního odpadu, nebo dokonce přímo do volné přírody. Odmítnutí převzít použité výrobky nebo podávat informace o možnostech zpětného odběru společností Plus-Discount tak v důsledku mohlo vést k odrazení a nedůvěře spotřebitelů k využívání systému zpětného odběru.

*Ivana Awwadová,  
tisková mluvčí ČIŽP*



Foto archiv MŽP

# Snazší přístup k mapovým informacím pro veřejnost

**Bezplatný přístup k prostorovým (mapovým) informacím veřejnosti zaručuje novela zákona o právu na informace o životním prostředí, který česká vláda schválila 2. března 2009 na návrh Ministerstva životního prostředí.**

**L**idé mají právo vědět o stavu životního prostředí maximum a dostat se k informacím co nejjednodušším způsobem," komentovala přijetí návrhu náměstkyně ministra životního prostředí Rut Bízková.

Prostorová data získává a vytváří veřejná správa při plnění nejrůznějších částí své práce. Nyní budou povinně zveřejňována ve formě map a jednotlivých mapových vrstev Portálu veřejné správy (<http://portal.gov.cz>) prostřednictvím geoportálu MŽP

(<http://geoportal.cenia.cz>), který spravuje CENIA, česká informační agentura životního prostředí.

Aby se občané k mapám dostali, nebude třeba žádné žádosti, budou volně přístupné na uvedeném mapovém portálu. „Aktivní poskytování informací tam, kde je to možné, je jedním z důležitých principů zákona o právu na informace o životním prostředí i Aarhuské úmluvy, jíž je ČR členem," říká náměstkyně Bízková. Omezit nebo odepřít přístup k některým prostoro-

vým informacím lze v případě, že by mohla být ohrožena například bezpečnost země, ochrana osobnosti nebo jiný veřejný zájem (veřejně dostupné například nebudou přesné mapové údaje o výskytu ohrožených živočichů).

Každá mapa bude muset splňovat také technické parametry, aby uživatelé maximálně usnadňovala manipulaci. Bezplatně bude možné prostřednictvím služeb na geoportálu mapy jednoduše vyhledávat a následně prohlížet. Stahování map, jejich analýzy a další specifické akce s nimi budou zpoplatněny.

*Jarmila Krebsová,*

*tiskové oddělení MŽP, upraveno (red)*

## MAPOVÝ SERVER

Mapový server je samostatnou součástí Portálu veřejné správy, jehož zřizovatelem je Ministerstvo vnitra České republiky. Provozovatelem serveru je Ministerstvo životního prostředí České republiky, provoz samotný zajišťuje CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Dostupný je na adrese: <http://geoportal.cenia.cz>.

V aplikaci je nápověda popisující všechny její ovládací prvky. Jednotlivé mapové úlohy jsou rozděleny do kategorií podle tematického zaměření a jejich počet se neustále zvyšuje. Každá úloha je doprovázena metadatovým popisem, vytvořeným v souladu s normou ČSN ISO 19 115 Geografické informace – metadata, ve kterém uživatel nalezne bližší podrobnosti o datech použitých v mapových úlohách.

Technické řešení Mapových služeb Portálu veřejné správy umožňuje interaktivní práci s mapou: změnu měřítka, vyhledávání pomocí souřadnic, vyhledávání podle názvu lokality nebo adresních bodů, měření vzdáleností, vypínání a zapínání zobrazování jednotlivých vrstev, výpis textových informací o vybraném objektu. Mapové služby mohou rovněž přebírat externí mapové služby ze vzdálených serverů

### Mapa průměrné rychlosti větru ve 100 m nad povrchem

Nově byla v nedávných dnech na Mapových službách zveřejněna nová mapová kompozice s názvem Mapa průměrné rychlosti větru ve 100 m nad povrchem vytvořená z dat poskytnutých Ústavem fyziky atmosféry AV ČR. Mapa znázorňuje průměrnou rychlost větru ve výšce osy rotoru velkých větrných elektráren, a je tak ukazatelem klimatických předpokladů daného místa pro využití energie větru. Výpočet vychází z měření v síti meteorologických stanic očištěných od vlivu okolních překážek a ze stožárových měření větru v oblastech předpokládané výstavby větrných elektráren. Mapa je doplňkem již zveřejněné mapy území vhodných pro výstavbu větrných elektráren.

### Nové mapy provozoven ohlašovatelů do IRZ

Na Mapových službách rovněž proběhla aktualizace map provozoven ohlašovatelů do Integrovaného registru znečištění ([www.irz.cz](http://www.irz.cz)) daty za rok 2007. Spolu s tím došlo ke zpřehlednění mapové kompozice, která je nyní pouze jedna namísto dřívějších šesti. Za roky 2004 – 2007 jsou dostupné klasifikace podle kódů OKEČ za úniky a přenosy. Za roky 2004 – 2006 jsou zobrazovány klasifikace podle kódů IPPC, a za rok 2007 data OKEČ pro odpady a klasifikace podle E-PRTR. Složitost členění je dána neustále se měnící legislativou. Uživatel map IRZ má nově všechna dostupná data ve všech ohlašovaných letech na jednom místě a může si zobrazovat libovolné kombinace let a hlášení, aniž by musel přecházet mezi několika mapovými kompozicemi.

*Zdroj: CENIA, česká informační agentura životního prostředí*



# Dejte šanci **bioodpadu!** **Zkompostujte ho!**

**Občanské sdružení Ekodomov zahájilo informační a osvětovou kampaň Dejte šanci bioodpadu! Cílem kampaně je zvýšit informovanost veřejnosti o odpovědném nakládání s bioodpady, které povede k vyššímu třídění bioodpadů v domácnostech.**

**K**ampaň byla zahájena 16. února 2009 a je realizována s grantovou podporou Státního fondu životního prostředí (SFŽP), dále se řeší jako zakázka od Ministerstva životního prostředí, kterou Ekodomov vyhrál v rámci realizace „Informační a technické podpory zavádění separovaného sběru biologicky rozložitelných odpadů (BRO) a výstavby zařízení pro využití biologicky rozložitelných odpadů pro zajištění řádné implementace Operačního programu Životní prostředí – prioritní osy 4.1.“ Kampaně dále rozšířily prostředky Ministerstva vnitra na rozvoj dobrovolnické služby,

grant Ústeckého kraje a grant Magistrátu hlavního města Praha (MHMP).

Kampaň kombinuje standardní reklamní prostředky (televizní spoty, venkovní reklama, citylights, internet) s osvětovými a výchovnými programy (informační akce pro veřejnost, výukové programy ve školách). Hlavním informačním centrem kampaně jsou internetové stránky [www.biosance.cz](http://www.biosance.cz). Součástí kampaně je i infostan pro veřejnost, soutěž kompostů Miss kompost 2009 i putovní výstava Miss kompost a Nulový odpad.

Jednou z hlavních součástí kampaně je podpora čerpání finančních prostředků

z Operačního programu Životní prostředí na výstavbu zařízení a budování systémů nakládání s bioodpady, která se realizuje formou seminářů v pěti městech ČR. Semináře jsou zacílené především na starosty a zástupce měst a obcí, ale i zástupce podnikatelských subjektů, kteří rovněž mohou dotace na zkvalitňování nakládání s odpady z operačního programu čerpat. Semináře jsou zdarma. V době uzávěrky tohoto čísla zpravodaje byla stále volná místa na seminářích v Brně, Olomouci a Hradci Králové. Více informací o seminářích je možné získat na stránkách [www.biosance.cz](http://www.biosance.cz) pod odkazem „semináře“.



Foto archiv o. s. Ekodomov

▲ Bez humusu to nejde. Kompost znamená humus.



▲ Komunitní kompostér – jednoduché, účinné, úsporné.

Ke snížení množství biologicky rozložitelných odpadů ukládaných na skládky jsme zavázáni Plánem odpadového hospodářství ČR a směrnicí EU. Důvodem je snaha omezit množství skleníkových plynů vznikajících na skládkách a navrátit organickou hmotu a živiny zpět do půdy. Málokdo si nyní uvědomuje dopady, které úbytek organické hmoty v půdě způsobuje pro globální environmentální problémy na naší planetě.

### Zahajme globální ochlazování!

V současné době ve světě, ale bohužel i v České republice, stále dochází k erozi půd, úbytku organické hmoty a ke ztrátě humusu, který má pro kvalitu půdy zásadní význam. Organická hmota má příznivý vliv na intenzivní rozvoj biologické činnosti v půdě, urychluje mobilitu živin, zvyšuje jejich uvolňování z pevnějších vazeb a dostupnost pro rostliny, významně

podporuje mineralizaci organických látek a tvorbu humusu. Humus si lze představit jako houbovitou hmotu, která má schopnost zadržovat vodu, vázat na sebe živiny včetně případných toxických látek a vyrovnávat pH. Humus a ostatní půdní organická hmota zvyšují kyprost i soudržnost půdy a optimalizují její osídlení mikroorganismy. Pokud v půdě ubývá humus, půda ztrácí schopnost zadržovat vodu a živiny.

### Zemědělci dostávají dotace na znečišťování krajiny.

Stávající systém zemědělských dotací nezohledňuje, jak se zemědělec stará o kvalitu půdy. Díky ceně a jednoduchosti aplikace většina konvenčních zemědělců užívá průmyslová anorganická hnojiva a nestará se o množství organické hmoty a humusu v půdě. Přitom bez humusu v půdě je hnojení anorganickými hnojivy pro rostliny vysoce neefektivní. Při

nedostatku humusu v půdě nejsou látky obsažené v anorganických hnojivech v půdě dostatečně vázány, a tak při dešti dochází k jejich vyplavování do povrchových a spodních vod. Dochází tak k utrácení veřejných prostředků na znečišťování životního prostředí, kterému by šlo předejít aplikací organických hnojiv, zejména kompostu, který je bohatý na humus.

### Voda boří domy, ale ve studnách chybí.

Absence humusu a organické hmoty v půdě ovlivňuje vysychání krajiny, ale i povodně. Půda s nedostatkem humusu nezadržuje vodu a snadněji vysychá. Pokud je půda suchá, hůře se do ní vsakuje voda, která po dešti rychle odtéká po povrchu. Rostliny tak trpí nedostatkem vláhy, klesá hladina podzemní vody. I krátkodobý přívalový déšť pak přinese ničivou povodeň a půda pod povrchem zůstane vyprahlá a suchá. Pokud má půda dostatek organické hmoty, voda se do ní rychleji vsakuje a krátké přívalové deště se na zvýšení hladiny vodních toků prakticky neprojeví. Kompostováním a aplikací kompostu tak předcházíme vysychání půdy i povodním.

### Suchý ručník hlavu neochladí.

Stejně tak odvodněná krajina bez organické hmoty nemůže plnit termoregulační funkce krajiny. Při dostatečné vlhkosti v půdě dochází v letních slunečných dnech k odparu vody z půdy a rostlin. Pokud v půdě není dostatek vlhkosti, nemůže docházet k odpařování vody ani z půdy ani z rostlin a zvyšují se extrémní teplotní rozdíly, které dávají do pohybu vzdušné proudy způsobující bouře, větrné smrště a přívalové deště. Doplněním humusu a organické hmoty do půdy tak můžeme předcházet extrémním klimatickým jevům. Z hlediska globálního oteplování je pak ztráta klimatizační schopnosti krajiny stejně aktuálním problémem, jako jsou emise skleníkových plynů.

### Potopíme Holandsko nebo vrátíme humus půdě?

Voda, která není absorbovaná humusem v půdě, odtéká po povrchu. Větší přívaly vody pak s sebou strhávají vše, co jim stojí v cestě. Podle údajů MŽP je více než polovina zemědělské půdy v ČR ohrožena vodní erozí, kdy při extrémním ohrožení můžeme erozí přicházet až o 7,5 t půdy na hektar. Pokud bychom počítali s tím, že se 1 % erodovaného materiálu na celém světě dostane do moří a oceánů, pak toto množství znamená zvýšení hladiny moří a oceánů o cca 0,7 mm za rok. Hladinu moří a oce-

ánů tedy neovlivňuje jen tání ledovců, ale i náš způsob hospodaření v krajině.

Navracením organické hmoty do půdy tedy předcházíme degradaci půd, zvyšujeme produkci a kvalitu potravin a přispíváme k řešení globálních ekologických problémů této planety.

## Dejme šanci bioodpadu!

### Můžeme ovlivnit množství organické hmoty a humusu v půdě?

Tato provokativní otázka byla zvolena záměrně, neboť humus v půdě může doplnit kompost. Komunální odpad, který se nyní skládá, obsahuje přibližně 40 % biologicky rozložitelného odpadu, který by mohl být vytríděn a využit k výrobě bioplynu a elektrické energie nebo k výrobě kompostu. Podmínkou však je, že bude bioodpad vytríděn již u zdroje a o výrobný kompost bude zájem. Za tímto účelem je proto nutné realizovat systematickou osvětu, která povede k vyšší odpovědnosti každého z nás za spoluutváření prostředí, ve kterém žijeme.

### Podpora individuálního kompostování se vyplácí.

Nejlevnější a nejjednodušší formou získání kompostu je podpora domácího a komunitního kompostování. Důležité

je nezapomínat, že domácí a komunitní kompostování je nástrojem k předcházení vzniku komunálního odpadu. Pokud bioodpad vytríděn v domácnosti občan uloží na vlastní kompost nebo do společného komunitního kompostéru, nemá tedy v úmyslu se vytríděného „materiálu“ zbavit, tak se bioodpad bioodpadem vůbec nestane a je od začátku považován za organický materiál ke kompostování. Z pohledu obce v těchto domácnostech či firmách žádný bioodpad nevzniká, a nevztahuje se proto na něj ani zákon o odpadech. Dále je nutné odlišit komunitní kompostování občanů a komunitní kompostování obce.

### Komunitní kompostování občanů

Je spontánní aktivitou skupiny občanů, případně firmy či firem, které se rozhodly odpovědně řešit problematiku vlastních bioodpadů vznikajících v domácnosti či ve firmách. Nejsou podnikatelským odpadem ani odpadem z výroby. Bioodpad přeměňovaný na materiál ke komunitnímu kompostování občanů pochází od fyzických nepodnikajících osob z domácností či od zaměstnanců ve firmách. Veškeré činnosti a materiálové náklady realizuje komunita za své soukromé prostředky. Kompostování může probíhat na sídlišti, ve vnitroblocích činžovních domů

nebo v zahrádkářské kolonii. Jediným omezením je souhlas majitele pozemku s umístěním kompostéru. Pokud občané kompost neprodávají a využijí jej výhradně pro potřeby komunity, není pro takovéto kompostování žádné další omezení. Z norem, na které se lze odvolat, platí občanský zákoník a normy o ochraně vod a ovzduší apod., podle kterých se kompostující komunita musí chovat tak, aby nikoho neomezovala, neohrožovala, neobtěžovala atd. Jedná se zde tedy o výhradní občanskou aktivitu, kterou si organizuje sama občanská komunita.

### Komunitní kompostování obce

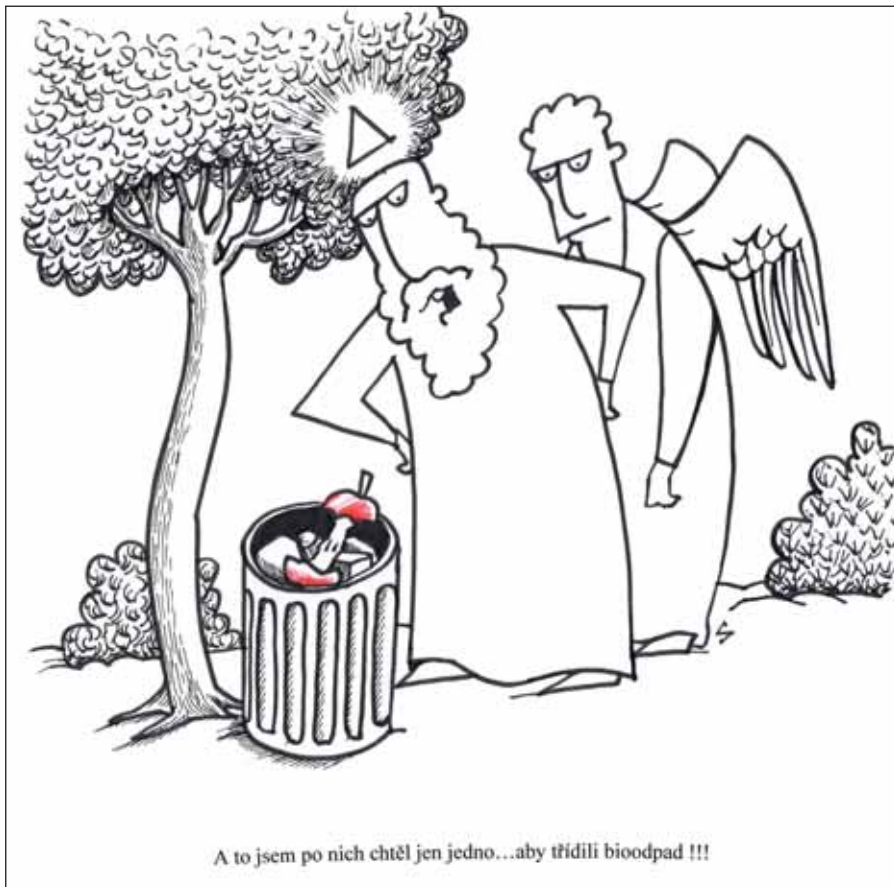
Slouží rovněž jako nástroj k předcházení vzniku odpadů, nejedná se však o spontánní aktivitu občanů, ale o činnost organizované obcí. Komunitní obecní kompostování se nezřizuje ve smyslu zákona o odpadech, a není tedy zařízením pro nakládání s odpady ve smyslu § 14. Při kompostování proto není nutné vést evidenci použitých materiálů a povinnosti vyplývající ze zákona o odpadech se na toto kompostování nevztahují. Tímto způsobem lze zpracovat pouze rostlinné zbytky z údržby zeleně a zahrad na území obce.

Produktem obecního komunitního kompostování je výhradně zelený kompost, který může být využit k údržbě a obnově veřejné zeleně obce. Využití zeleného kompostu je možné pouze za splnění podmínek stanovených zvláštními právními předpisy (zákon o hnojivech). Především je nutné provést registraci u ÚKZÚZ (Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský) a splnit všechny požadavky, které ze zákona o hnojivech a jeho prováděcích právních předpisů vyplývají.

Systém komunitního kompostování obce musí být upraven vyhláškou, v tomto se významně liší od komunitního kompostování občanů. Dobrým příkladem je komunitní kompostování v Hradci Králové, kde se již řadu let úspěšně realizuje. Komunitní obecní kompostování obce je z hlediska investičních nákladů úsporné, investovat je třeba především do osvěty a informovanosti obyvatel.

Více informací ke konkrétním způsobům využití bioodpadu naleznete na: [www.biosance.cz](http://www.biosance.cz).

Tomáš Hodek, Magdalena Férová,  
Ekodomov, o. s., V Podbabě 29b, 160 00  
Praha 6; [tomas.hodek@ekodomov.cz](mailto:tomas.hodek@ekodomov.cz)



# Plošné kácení stromů kolem silnic by bylo kulturním barbarstvím

**Správci silnic se podle informací České inspekce životního prostředí i zpráv v médiích opět v letošním předjaří chystali kácet tisíce stromů kolem komunikací. Ministerstvo životního prostředí se proti plošnému kácení stromořadí důrazně ohradilo. „Považujeme takový postup za kulturní a ekologické barbarství,“ shrnul ministr životního prostředí Martin Bursík.**

## Aleje patří k domovu

Aleje podél silnic jsou významným prvkem v krajině, který utváří její typický vzhled a pomáhá tak lidem nalézat vztah k domovu. Vytvářejí biotopy pro život mnoha drobných živočichů, zejména hmyzu a ptáků. Přispívají také k bezpečnosti silničního provozu, protože v letních měsících a slunečných dnech zastiňují silnice, omezují přehřátí asfaltu a vyžděnění kolejí. Zároveň fungují jako větrobrany, což brání větrné erozi, ale také brání nehodám automobilistů i cyklistů, způsobeným porывem větru. Stromy pohlcují prachové emise z dopravy a snižují tak prašnost ovzduší. Aleje také zlepšují orientaci na silnici za špatné viditelnosti při mlze nebo sněžení.

Podle informací České inspekce životního prostředí (ČIŽP) se na rok 2009 opět plánovala rozsáhlá kácení stromořadí podél silnic, a to minimálně v počtu 9 000 stromů – většinou vzrostlých, dobře zakotvených v krajině, hustě olistěných. Jako hlavní důvod se uvádí zvýšení bezpečnosti, respektive snížení počtu dopravních nehod.

Z policejních statistik ovšem vyplývá, že hlavními příčinami dopravních nehod jsou nepřiměřená rychlost, nepřizpůsobení jízdy stavu vozovky, nevěnování se dostatečně řízení – telefonování, ladění rádia a podobně. „Dopravní nehody nepůsobí stromy, ale nepozorní a neukáznění řidiči,“ říká Martin Bursík. Ve stejné logice by zastánci kácení stromořadí měli volat po bourání silničních mostků, dopravních značek, reklamních poutačů nebo zasypávání hlubokých příkopů.

Některé dřeviny samozřejmě mohou být nebezpečné pro provoz na komunikaci svým špatným stavem nebo zasahováním do vozovky. Ty je nutné odstranit, a MŽP nemá v takových případech žádné námitky. Jedná se však o jednotlivé přípa-

dy, nikoli o celé aleje. „Mnohem efektivnější by bylo, aby správci silnic ve spolupráci s Policií ČR umístili na klíčová místa dopravní značky, které upozorní řidiče na nutnost zpomalení, svodidla, případně aby natřeli kmeny stromů fluorescenčními barvami nebo je vybavili odrazkami,“ říká ministr Bursík.

Ministerstvo životního prostředí již v minulosti učinilo několik kroků pro dohodu o rozumném postupu. Ministerstvo životního prostředí a dopravy poslali společný dopis Ředitelství silnic a dálnic, hejtmanům a ředitelům krajských úřadů, kde je vyzvali k zastavení plošného kácení podél silnic, uvážlivému přístupu při plánování kácení a sjednocení postupu při správě silniční vegetace. „Dohoda mezi ministerstvy životního prostředí a dopravy samozřejmě stále platí,“ zdůraznil vicepremiér Bursík.

MŽP také vydalo a rozeslalo na všechny krajské úřady metodické instrukce k ochraně a kácení dřevin podél komunikací (vyšly ve Věstníku MŽP č. 4/2008). Připravili rovněž novelu zákona o ochraně přírody a krajiny, která ruší možnost kácení alejí na ohlášení a zavádí povinnost povolená řízení ve správním režimu, tedy s nutností vyvěšení záměru a veřejného připomínkování.

ČIŽP průběžně v jednotlivých krajích kontroluje kácení stromů podél komunikací a svolává jednání se zástupci krajů, správců komunikací a Policie ČR s cílem omezovat plošné kácení. V případě nutnosti kácení zastavuje.

## Ministři na ochranu stromořadí

Protože se ale i nadále takové záměry objevují, obrátil se 26. února 2009 ministr životního prostředí Martin Bursík dopisem na ministra dopravy Petra Bendla, na vedení jednotlivých krajů a Ředitelství

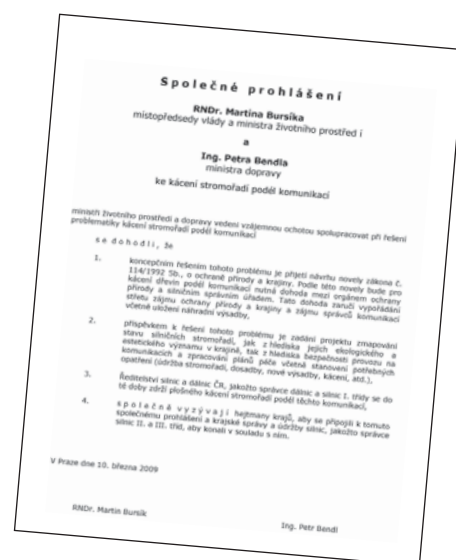
silnic a dálnic s výzvou o přehodnocení jednotlivých záměrů a zastavení plošného kácení. „Úřady také znovu dostanou výzvu k dodržování metodické instrukce, uvážlivému přístupu, kácení pouze jednotlivých dřevin a projednání záměrů s ČIŽP,“ oznámil náměstek ministra životního prostředí František Pelc.

Ministerstvo životního prostředí vyzvalo Ministerstvo dopravy ke společnému zmapování stavu stromořadí podél silnic a pomoci krajům a obcím se zpracováním plánů péče, včetně potřebných opatření – dosadeb, nové výsadby, jednotlivého kácení a probírek.

„Naším cílem není zachovat každý přestárý a nebezpečný strom, ale zachovat stromořadí jako významný prvek v naší krajině,“ vysvětlil náměstek Pelc.

Krátce nato, 10. března, již ministři životního prostředí Martin Bursík a dopravy Petr Bendl vydali společné prohlášení, v němž se shodli na systémovém řešení situace s kácením stromořadí podél komunikací.

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP, upraveno (red)*



## CO JE DŮVODEM KÁCENÍ?

Opravdu se jedná o tolikrát zmiňovanou bezpečnost řidičů? Podle ředitelství dopravní policie zahynulo v roce 2008 při srážce se stromem 177 osob, což je bezesporu alarmující číslo (v roce 2007 to bylo 199; v roce 2006 zahynulo 149 osob). Podrobnější pohled do policejních statistik ale vzbuzuje pochybnosti. Například v „přehledu viníků a zavinění nehod“ se dočteme, že celkem 913 usmrčených za rok 2008 má na svědomí řidič motorového vozidla, 39 usmrčených pak řidič nemotorového vozidla. Následuje zavinění chodci, svůj podíl mají také technické závady vozovky, lesní a domácí zvěř. Jedna osoba zemřela následkem „jiného zavinění“. Že by to byl právě strom, kdo se skrývá pod položkou „jiné zavinění“?

Podívejme se podrobněji na hlavní příčiny nehod řidičů motorových vozidel. Nesprávný způsob jízdy stál za 62,8 % všech nehod, následuje nedání přednosti (19,4 %), nepřiměřená rychlost (15,7 %) a nesprávné předjíždění (2 %). V celkovém součtu dávají výše uvedená pochybení řidičů 99,9 % všech nehod. V porovnání s rokem 2007 je za nejvyšším absolutním zvýšením počtu usmrčených na vině zejména vliv alkoholu (zvýšení o 44 osob, tj. 122,2 %), nedání přednosti řidiči

motorových vozidel (zvýšení o 16 osob, tj. o 13,2 %) a nehody končící srážkou s chodcem (zvýšení o 11 osob, tj. o 5,7 %).

K doplnění policejních statistik je vhodné seznámit se i s funkcemi zeleně podél komunikací na celkovou bezpečnost provozu, stejně jako s našimi a zahraničními výzkumy vlivu stromů na rychlost jízdy (více například na [www.nadacepartnerstvi.cz](http://www.nadacepartnerstvi.cz)). Kupříkladu takzvaná teorie kompenzace rizika říká, že odstraněním stromů se sice sníží riziko vzniku nehody se stromem, řidiči však budou více riskovat: díky „většímu pocitu volnosti“ se necítí ohroženi a jedou rychleji, neváhají předjíždět v nebezpečných místech apod.

„Vztah zástupců měst a obcí ke stromům se liší místo od místa. Důkazem, že i v dnešní době existují obce, které sází stromy, je například nedávno uzavřené jarní kolo grantů na výsadby stromů. S podporou Nadace Partnerství se už letos na jaře bude sázet na 29 místech po celé ČR, přičemž ve většině projektů budou vysazována právě stromořadí,“ uvádí Mirka Drobníková, koordinátorka programu Strom života Nadace Partnerství.

*Zdroj: Nadace Partnerství*

# Jabloňová alej jako krásná sbírka

**Alej složená z různých druhů prapůvodních jabloní rostlých po obou stranách silnice u obce Bor představuje významný krajinný prvek a zároveň je sbírkou genofundu starých ovocných stromů na Karlovarsku.**

**E**kologické centrum Meluzína v čele s ing. Martinem Lípou ve spolupráci s městem Ostrov za významné finanční podpory Programu péče o krajinu Ministerstva životního prostředí

ČR zrealizovalo ošetření aleje v podobě zmlazovacích řezů. U velmi starých zchátralých stromů se přistoupilo k jejich odstranění a nahrazení novými mladými, leč původními odrůdami stromků jabloní. Jabloňová

alej bude i v následujících letech opečována a doplňována mladými výsadbami.

*Zdroj: AOPK ČR,  
Středisko Karlovy Vary, upraveno (red)*



Foto AOPK ČR

# Globální fórum ministrů životního prostředí

**Ve dnech 16. – 20. února 2009 se v keňském hlavním městě Nairobi konalo 25. zasedání Řídící rady Programu OSN pro životní prostředí (ŘR UNEP) a 10. Globální fórum ministrů životního prostředí (GMEF). Česká republika, jako předsednický stát Rady Evropské unie, zde poprvé ve své historii vedla na globální úrovni vyjednávání jménem celé EU.**

## Současná globální krize jako příležitost

Zasedání Řídící rady UNEP a GMEF se konalo v době, kdy svět čelí globální světové ekonomické a finanční krizi. Dle náměstka generálního tajemníka OSN a výkonného ředitele UNEP Achima Steinera je současná krize příležitostí pro tzv. zelené iniciativy – Green Economy Initiative a Global Green New Deal. Tyto dva projekty UNEP představují způsob, jak řešit současnou světovou finanční a potravinovou krizi, dopady změny klimatu na zásoby vody, výrobu a spotřebu potravin, energetické zásoby, využívání půdy. Významně tak přispějí k zásadní restrukturalizaci ekonomik prostřednictvím prosazování zelené energie, zeleného růstu a zelených pracovních míst.

Jednání Řídící rady UNEP a GMEF probíhalo ve dvou paralelních formacích. První z nich byly ministerské konzultace za řízení prezidenta Řídící rady, jímž je srbský ministr životního prostředí a územního plánování Oliver Dulič, a za účasti ministrů životního prostředí, vedoucích představitelů významných mezinárodních organizací a mnohostranných environmentálních smluv systému OSN, vědeckých osobností a zástupců nevládních organizací. Druhou formací bylo zasedání Pracovního výboru, kterému předsedal finský zástupce Jukka Ousukainen, kde se připravovala a přijímala rozhodnutí Řídící rady.

## Ministerské konzultace o aktuálních problémech

Globální fórum ministrů životního prostředí se zabývalo dvěma stěžejními tématy: Globalizace a životní prostředí – Globální krize: Národní chaos? a Mezinárodní správa v oblasti životního prostředí a reforma OSN – IEG: Pomoc či překážka?

Ačkoliv se ministerské konzultace odehrály na pozadí světové ekonomické a finanční krize, jasně ukázaly, že ministři životního prostředí vnímají současnou situaci jako příležitost, kterou je nutné využít k posílení investic do obnovitelných zdrojů energie, inovačních technologií,

energetické efektivnosti a úspor, stejně jako k podpoře vzdělávání k udržitelnějšímu způsobu života.

Ústřední myšlenkou v rámci prvního tématu ministerských diskuzí byla otázka

zelené ekonomiky. Ministři spatřují jako hlavní výzvu dosažení rovnováhy mezi ochranou životního prostředí, snížením chudoby a ekonomickým růstem. Ministři se shodli na nutnosti integrace zelené eko-



▲ Delegace českého předsednictví vedená Janem Dusíkem (vpravo) na jednání se srbskou delegací (vlevo), vedenou ministrem Oliverem Duličem, který byl zvolen předsedou jednání Řídící rady UNEP.



▲ Děti ze školy Umojaland posedávají na nových školních lavicích, na něž se složili členové české delegace.

Foto Jan Symon



▲ Místopředseda vlády a ministr životního prostředí ČR Martin Bursík spolu s jihoafrickým ministrem životního prostředí a turismu Marthinusem Van Schalkwyckem předsedají zasedání ministrů životního prostředí EU-Afrika.

nomiky do již existujících procesů udržitelného rozvoje, včetně potřeby vytvoření zelených pracovních míst. Byla identifikována potřeba zajistit, aby environmentální standardy a další opatření spojená se zelenou ekonomikou nebránila rovnoprávným přístupům na trh. Shoda také panovala nad potřebou zvýšení povědomí veřejnosti k tomu, aby mohly být provedeny příslušné změny v politické sféře.

Ministři také identifikovali řadu oblastí, kterými je potřeba se zabývat v souvislosti s posílením mezinárodní správy v oblasti životního prostředí (International Environmental Governance – IEG), např. jak využít budoucnosti k určení změn v přístupu k IEG, zda provádět reformu v rámci stávajícího systému, či zda započít proces směrem k silnějšímu systému IEG, jak posílit roli Řídící rady UNEP vůči Valnému shromáždění OSN při řešení otázky IEG. Ministři dále zdůraznili nutnost silného politického vedení diskusí k IEG.

V rámci reformy OSN a úlohy Globálního fóra ministrů životního prostředí byla především zdůrazněna implementace Balíského strategického plánu technologické podpory a budování kapacit, posílení UNEP a posílení role GMEF, především prostřednictvím vysoké účasti ministrů, kteří mohou následně ovlivnit Valné shromáždění OSN projednávající otázky spojené s životním prostředím.

### Přijetí významných rozhodnutí

České republice se na zasedání Řídící rady UNEP podařilo úspěšně vyjednat jménem EU celkem sedmáct rozhodnutí o ochraně životního prostředí, z nichž za nejdůležitější lze považovat přijetí rozhodnutí k chemickým látkám, na jehož základě bude v roce 2010 zahájen mezivládní vyjednávací proces směřující k novému mezinárodněprávnímu nástroji o rtuti. Nová mnohostranná

úmluva, která by měla být přijata v roce 2013, přispěje k ochraně lidského zdraví a životního prostředí tím, že bude regulovat rtuť a její sloučeniny po dobu celého životního cyklu.

ČR se aktivně podílela na vyjednání dalších významných rozhodnutí majících důsledky i do budoucna, jako např. rozhodnutí posunující vpřed diskuze o mezinárodní správě environmentálních záležitostí, kdy výsledné rozhodnutí ustavující skupinu ministrů a vysokých úředníků, kteří budou tyto záležitosti dále diskutovat, je příležitostí vnést do diskuze potřebný politický nadhled a přispět tak k posunu v jednáních v New Yorku, a rozhodnutí umožňující pokračování procesu vylepšení mechanismů spolupráce mezi vědeckým posuzováním a politickými doporučeními v ochraně biodiverzity a ekosystémů.

Mezi další významná vyjednaná rozhodnutí náleží podpora Afriky v oblasti řízení ochrany životního prostředí, rozhodnutí o nakládání s odpady, o spolupráci Jih – Jih, o vodní politice a strategii UNEP, o podpoře malých ostrovních rozvojových států a rozhodnutí podporující cíle UNEP v oblasti environmentálního práva na mezinárodní i národní úrovni.

Pro usnadnění vyjednávání o jednotlivých rozhodnutích 25. zasedání Řídící rady UNEP uskutečnila Česká republika řadu jednání s hlavními vyjednávacími partnery, zejména s USA, Nigérií, Ruskem, JAR, Indií, Austrálií.

### Doprovodné akce ČR

Česká republika na zasedání Řídící rady UNEP prokázala svou připravenost úzce spolupracovat se státy Afriky a společně s JAR zorganizovala zasedání ministrů životního prostředí EU a Afriky. Zasedání

předsedal místopředseda vlády a ministr životního prostředí ČR Martin Bursík spolu s jihoafrickým ministrem životního prostředí a turismu Marthinusem Van Schalkwyckem. Ministerské jednání se zaměřilo zejména na diskuzi o otázkách změny klimatu, o implementaci Společné strategie Afrika – EU a jejího Akčního plánu a o stěžejní agendě 25. zasedání Řídící rady UNEP.

V rámci kulturních akcí uspořádala ČR výstavu o jedné z nejvýznamnějších postav ochrany africké přírody Joy Adamsonové, opavské rodačce. Výstava, nazvaná Joy Adamson: A long safari from Opava to Kenya je umístěna v keňském Národním muzeu a představuje život Joy Adamsonové, ale i práci, kterou po sobě zanechala v ochraně keňské přírody.

Zástupci delegace ČR navštívili v rámci projektů rozvojové pomoci ČR v Keni dvě keňské školy a předali jim třicet nových školních lavic a množství učebních pomůcek a potřeb, které byly zakoupeny z dobrovolných finančních příspěvků poskytnutých členy delegace ČR. Třicetku školních tašek, učebnice a školní sešity sponzorovala také česká ambasáda v Nairobi a Ministerstvo životního prostředí.

V souvislosti s prevencí nelegálního obchodování a přepravy nebezpečných chemických látek a tím i přispěním k implementaci cílů Strategického přístupu mezinárodního nakládání s chemickými látkami (SAICM) uspořádala ČR společně s divizí UNEP pro technologie, průmysl a hospodářství na zasedání Řídící rady UNEP doprovodnou akci k problematice podpory Iniciativy zelených celníků (Green Customs Initiative), mezinárodně uznávané iniciativy k boji proti nezákonným přepravám toxických látek, nebezpečných odpadů, látek poškozujících ozónovou vrstvu a živých modifikovaných organismů.

### Výsledky

Česká republika jako aktivní člen Řídící rady UNEP a zejména jako země předsedající Radě Evropské unie výrazně a významně ovlivňovala průběh celého zasedání a zejména jeho výsledky. Aby však přijetí výše uvedených rozhodnutí mělo smysl, je nyní na každém jednotlivém státu, tedy i na ČR, aby rozpracoval a implementoval jednotlivá rozhodnutí na národní úrovni a přispěl tak k další ochraně životního prostředí a směřování k udržitelnému rozvoji společnosti.

*Mgr. Veronika Schneiderová,  
odbor mnohostranných vztahů,  
Ministerstvo životního prostředí ČR,  
e-mail: veronika.schneiderova@mzp.cz*

# Navrhovaná modernizace Prunéřova II není dostatečná

**Ministerstvo životního prostředí vrátilo společnosti ČEZ k dopracování dokumentaci hodnocení vlivů na životní prostředí k projektu modernizace elektrárny Prunéřov II.**

**M**ajitel elektrárny, společnost ČEZ, nepředložil řešení s čistou účinností elektrárny na úrovni minimálně 42 % a nevyhověl tak jednomu ze závěrů ze zjišťovacího řízení, které se vede před vlastním zpracováním dokumentace. Namísto toho trvá na účinnosti maximálně ve výši 38 %, což není v souladu s jeho povinností předložit řešení na úrovni nejlepší dostupné technologie. To rozhodně nemůžeme považovat za dostatečné. K dispozici je technologie efektivnější, která bude zároveň znamenat úsporu spáleného uhlí i snížení emisí do ovzduší," vysvětlil náměstek ministra životního prostředí Aleš Kuták.

„Navrhovat pro elektrárnu projektovanou v roce 2009 technologii akceptovatelnou v 90. letech minulého století je zcela nepřijatelné. Jde to nejen proti smyslu integrované prevence znečištění, ale zejména proti nutnosti modernizace české ekonomiky," říká ministr životního prostředí Martin Bursík.

Záměr ČEZ v elektrárně Prunéřov II předpokládá mj. úplnou výměnu všech tří stávajících kotlů, včetně opatření ke snížení emisí oxidů dusíku a úplné výměny technologického zařízení za kotli. Rekonstrukce počítá také s úplnou výměnou turbosoustrojí včetně napájecí-

ho zařízení, generátorů a dalších komponentů strojovny. Záměr počítá také s instalací nového odsířovacího zařízení pro bloky C, D a E, kompletní výměnou automatického systému řízení technologických procesů a nově instalovanými technologiemi včetně kompletní výměny a modernizace elektrického zařízení, zavedení odsířených spalín do rekonstruovaných chladicích věží, apod. Po komplexní rekonstrukci mají být bloky C, D a E provozovány 6 300 hodin ročně s výkonem 3x250 MW.

ČEZ vycházel z toho, že se i při tak rozsáhlé rekonstrukci nadále jedná pouze o úpravu stávajícího zdroje znečištění. Jak se ale ukazuje, rozsah výměny technologií jde jednoznačně nad rámec úpravy stávajícího zdroje a plánovanou obnovu je tedy nutné považovat za vznik nového technologického provozu. To je důležité, protože podle evropské směrnice o integrované prevenci a omezování znečištění je třeba pro nové zdroje znečištění, uvedené do provozu po 31. 10. 2000, požadovat plnění přísnějších podmínek a uplatnění výrazně efektivnějších technologií, než kterou vydává ČEZ v dokumentaci za nejlepší dostupnou (BAT, Best Available Technique). Technologie, nabízená v dokumentaci, předložené společností ČEZ, tyto požadav-

ky nesplňuje. MŽP požaduje, aby ČEZ předložil doplněnou dokumentaci, která bude počítat s takovou technologií, která zvýší budoucí účinnost elektrárny z dnešních 32,8 % nikoli na 38 %, ale na minimálně 42 %.

Při realizaci záměru tak, jak ČEZ navrhl, by došlo ke snížení ročních emisí tuhých znečišťujících látek o 39 % oproti roku 2007. Oproti roku 2008 (pro tento rok již platí omezení emisními stropy) by emise tuhých látek (TZL) poklesly o 14 %, emise SO<sub>2</sub> o 55 % a emise NO<sub>x</sub> o 56 %. Při skutečném uplatnění BAT a zvýšení účinnosti elektrárny alespoň na 42 % by ale emise klesly významněji. Emise TZL by oproti roku 2008 poklesly o 20 %, emise SO<sub>2</sub> o 57 % a emise NO<sub>x</sub> o 58 %. Zvýšení účinnosti elektrárny alespoň na 42 % by znamenalo také téměř 300 000 tun ušetřených emisí skleníkového CO<sub>2</sub> oproti předloženému projektu a také úsporu spotřebovaného uhlí ve výši téměř půl milionu tun. V případě oxidu uhelnatého (CO) by navrhovaná technologie nedosáhla ani minimální nutné hranice příslušného referenčního dokumentu BAT. Ten vyžaduje maximální emise CO ve výši 200 mg/m<sup>3</sup>, zatímco návrh modernizace Prunéřova II slibuje 250 mg/m<sup>3</sup>.

Zásadní výhradou je, že investor přes požadavky platného zákona o integrova-

**Srovnání emisí znečišťujících látek podle návrhu ČEZ a podle požadavků MŽP na uplatnění nejlepší dostupné technologie (BAT):**

| Znečišťující látka | Stav v roce 2008 | Stav podle návrhu ČEZ | Stav podle požadavků MŽP |
|--------------------|------------------|-----------------------|--------------------------|
| TZL                | 638 t            | 549 t (-14 %)         | 511 t (-20 %)            |
| SO <sub>2</sub>    | 15 510 t         | 6 980 t (-55 %)       | 6 598 t (-57 %)          |
| NO <sub>x</sub>    | 17 148 t         | 7 545 t (-56 %)       | 7 163 t (-58 %)          |
| CO <sub>2</sub>    | 7 104 828 t*     | 4 100 000 t (-42 %)   | 3 800 000 t (-46 %)      |
| Spotřeba uhlí      | 6 325 259 t*     | 4 042 000 t (-36 %)   | 3 544 000 t (-44 %)      |

\* jde o údaj za rok 2007, údaje za rok 2008 nejsou ještě k dispozici

né prevenci znečištění (IPPC) i příslušné evropské směrnice nenavrhuje použití skutečně nejlepší dostupné technologie, což by vedlo ke zbytečně vysokým emisím do ovzduší z elektrárny Prunéřov II po další desítky let. Proto ministerstvo nadále trvá na tom, co už společnosti ČEZ sdělilo koncem července 2008 v závěru zjišťovacího řízení EIA. A to je navrhnout a zohlednit alternativní realizaci tepelných bloků s vyšší účinností, než je dnes navrhovaných 38 %. Navržená technologie by měla odpovídat tomu, co je pro elektrárnu typu Prunéřova dnes skutečně nejlepší dostupné, což je technologie s účinností alespoň 42 – 45 %.

„Například turbíny, které mohou pomoci účinnost elektrárny zvýšit minimálně na 42 %, nabízejí přinejmenším dva dodavatelé,“ potvrzuje náměstek ministra životního prostředí Aleš Kuták, že požadované technologie jsou k dispozici. „Modernizace uhelné elektrárny je velká investice. Je logické využít toho nejmodernějšího, co se nabízí a nezakonzervovat českou energetiku v technologiích konce minulého století,“ uzavřel Kuták.

*Jakub Kašpar,  
tiskový mluvčí MŽP,  
upraveno (red)*



## Co je **skutečný problém** s **čistírnami** odpadních vod

**Reakce Ministerstva životního prostředí na článek deníku E15 k dotacím na čištění odpadních vod.**

**M**inisterstvo životního prostředí, které je garantem Operačního programu Životní prostředí (OPŽP), z něhož lze čerpat evropské dotace na výstavbu čistíren odpadních vod zásadně nesouhlasí s interpretací autora článku „Česko zaplatí za čističky víc, než by muselo“ (E15 5. 3. 2009), že by důvodem půjčky od Evropské investiční banky (EIB) byl fakt, že stát „neumí čerpat dotace z evropských fondů“.

V současné době je v OPŽP schváleno přes 230 vodohospodářských projektů za téměř 20 miliard Kč. Zároveň současně posuzujeme podané žádosti na

vodohospodářské projekty v hodnotě téměř 10 miliard Kč. Celkem je v OPŽP na vodohospodářské stavby vyčleněno při současném kurzu eura 42 miliard korun. Z toho je patrné, že za 439 dní od podepsání OPŽP jsme byli schopni alokovat téměř dvě třetiny všech finančních prostředků, které OPŽP může poskytnout na dostavbu a rekonstrukce čistíren odpadních vod a naplnit tak směrnici EU 91/27/EHS o čištění městských odpadních vod, která musí být naplněna do 31. 12. 2010. Toto jsou hmatatelné důkazy v podobě odsouhlasených projektů, které jasně dokazují, že čerpání z evropských fondů probíhá tak, jak má.

Informace o čerpání jsou veřejně dostupné i na [www.opzp.cz](http://www.opzp.cz) a veřejnost má tak možnost si je kdykoliv ověřit.

Skutečný problém s čistírnami tkví někde úplně jinde. Získání dotace z evropských fondů má svá pravidla a jasné dané podmínky. Jednou z podmínek pro získání dotace z OPŽP na vodohospodářské stavby je délka smlouvy s provozovatelem čistírny nejdéle do roku 2022 a transparentní výběr takového provozovatele. Vodohospodářská lobby často kritizuje MŽP právě za tuto podmínku a „znemožněním“ získání dotace pak hrozí veřejnosti, že jí zvedne vodné a stočné. Nerada však slyší na argu-



#### ▲ Čistička odpadních vod v Bučovicích.

menty, že obor je značně problematický z hlediska zakázané veřejné podpory, což lze dokumentovat na netransparentních výběrových řízeních a provozních smlouvách, generujících nepřiměřený profit soukromým provozovatelům infrastruktury.

Jen pro připomenutí: Evropská komise kritizuje poměry v českém vodárenství již od roku 2004, kdy zablokovala financování vodohospodářských projektů a ve vztahu k období 2007 – 2013 původně odmítala do tohoto sektoru „pustit“ peníze daňových poplatníků Evropské unie z důvodu značného rizika jejich zneužití.

Přesto se ministru životního prostředí Martinu Bursíkovi v roce 2007 podařilo dojednat kompromisní řešení s Evropskou komisí, které umožní naprosté většině žadatelů na dotaci dosáhnout. V těch případech, kdy obce na dotace z OPŽP dosáhnout nemohou, nabízí se možnost pomoci z Ministerstva zemědělství, které právě svým národním programem může financovat tyto „problematické“

(vzhledem k nemožnosti získání dotace z OPŽP) aglomerace. I zde by se však měla zohledňovat rizika vzniku zakázané podpory. Ministerstvo životního prostředí vypracovalo v roce 2008 analýzu, která identifikuje takto problematické aglomerace, kterých je celkem 19 (z celkového počtu 515!). Zároveň z této analýzy vyplynulo, že na dofinancování těchto 19 problematických aglomerací tak, aby splňovaly podmínky směrnice 91/271/EHS, je potřeba ještě 1,2 mld. korun. Dnes je to okolo 800 milionů korun, neboť u některých z nich došlo již k vypořádání s provozovatelem a je u těchto aglomerací tedy možné žádat o dotace z OPŽP.

Zvláště pak stojí Praha, kde je potřeba nemalých prostředků vynaložených k výstavbě nové čistírny odpadních vod. Praha nevyhovuje podmínkám stanoveným pro možnost čerpání dotace z OPŽP, neboť po vstupu do EU uzavřela dodatek ke smlouvě s provozovatelem bez výběrového řízení, a proto tu výstavbu ČOV není možné financovat z prostředků EU. Ministerstvo životního prostředí na Prahu opakovaně apeluje, aby provozní smlouvu změnila. Bohužel, stále bez výsledku.

Zcela zavádějícím způsobem zmiňuje autor článku, že existuje 54 aglomerací, které nevyhovují evropské směrnici o čištění městských odpadních vod a které nemohou dosáhnout na dotaci z OPŽP. Většina z těchto aglomerací jsou menší obce, které spíše než se splněním podmínek pro provozní smlouvy OPŽP mají problém se svojí pasivitou – pro získání dotací zatím neudělaly vůbec nic. I tyto obce opakovaně vyzýváme k tomu, aby na projektech začaly pracovat. Pokud to rychle udělají, je velká šance, že dokončení i těchto aglomerací nebude znamenat penalizace se strany Evropské komise.

Žádá-li tedy Ministerstvo zemědělství o půjčku od EIB, není to v žádném případě proto, že by stát neuměl čerpat dotace z evropských fondů. Důvodem je to, že 19 obcí v České republice nedokáže splnit podmínky dané donorem, tedy Evropskou komisí, a výrazně zmírněné díky vyjednávačům MŽP.

Jan Kříž,  
ředitel odboru fondů EU Ministerstva  
životního prostředí

## NOVÉ PUBLIKACE

### Odpad bez hranic v EU

Nově vydaná zpráva Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) **Odpad bez hranic v EU (Waste without borders in the EU)** zkoumá nárůst přeshraniční přepravy odpadů a hlavní hybatele stojící za tímto trendem. Taktéž ukazuje, že počet nelegálních přeprav odpadů se zvyšuje.

Tato nová studie EEA vyšla v březnu, kdy evropští ministři pro životní prostředí projednávali plány na podporu řízení nakládání s odpady a posílení recyklačního průmyslu. Právě tato dvě odvětví mají být významným přínosem pro hospodářství EU a mají zajistit vytvoření zhruba 1,5 milionu pracovních míst převážně v malých a středních podnicích.

Současný hospodářský útlum snížil poptávku po recyklovatelných materiálech, což má za následek globální přebytek odpadu vhodného k recyklaci. Současně se ale zvýšila přeshraniční přeprava odpadů, dokazující vývoj evropského a globálního trhu s recyklací během posledních let.

Report je možno stáhnout v angličtině na [www.cenia.cz](http://www.cenia.cz)



**Zdroj: CENIA, česká informační agentura životního prostředí**

### Časopis Ochrana přírody na webu

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR spustila internetové stránky časopisu **Ochrana přírody**, který vydává ve spolupráci se Správou jeskyní ČR. Internetové stránky – [www.casopis.ochranaprirody.cz](http://www.casopis.ochranaprirody.cz) – vycházejí obsahově i graficky z tištěné verze.

Odborný časopis Ochrana přírody, který vychází již od roku 1946, se po výrazné obsahové i grafické změně v roce 2007 zabývá problematikou ochrany přírody a krajiny v nejširších souvislostech. Je určen především pracovníkům profesionální ochrany přírody a krajiny vědecko-výzkumných a odborných vzdělávacích institucí, dále zájemcům z řad nevládních neziskových organizací, pedagogickým pracovníkům a všem zájemcům o ochranu přírody.

Pro publikování časopisu v plné verzi na internetových stránkách se AOPK ČR rozhodla proto, aby byl jeho obsah dostupný co nejširšímu okruhu čtenářů. Veřejnost tak bude mít možnost dozvědět se objektivní a fundované informace z profesionální ochrany přírody.



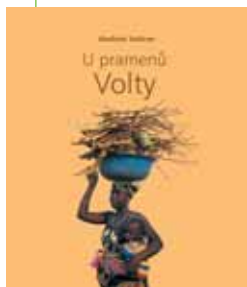
**Zdroj: AOPK ČR  
[www.nature.cz](http://www.nature.cz)**

### U pramenů Volty

Autor knížky **U pramenů Volty** Vladimír Sattran se sympatickým zaujetím vzpomíná na svůj pobyt v západoafrické republice Burkině Faso, kde strávil jako geolog více než sedm let. Při práci na projektech OSN procestoval zemi křížem krážem nejen při hledání ložisek rud a dalších surovin, které by pomohly chudému hospodářství, ale také při

poznávání přírodních krás, mentality obyvatel i moudrosti jejich dávných předků. Knižka je tak cestopisem po západoafrické krajině i cestopisem srdce, které hledalo porozumění afrických lidí. Vyprávění a postřehy doplňují autorovy kresby a četné fotografie jeho kolegů Petra Bezuška a Jana Pašavy.

**Patrik Fiferina,  
Vydavatelství ČGS**



### Pěstební substráty

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., na svých internetových stránkách [www.vukoz.cz](http://www.vukoz.cz) zveřejnil uplatněnou metodiku **Pěstební substráty s přidáváním kompostu**, jejich příprava a hodnocení. Cílem metodiky je mimo jiné poskytnout kompletní návod pro přípravu pěstebních substrátů s využitím kompostů a upřesnit metody hodnocení chemických a fyzikálních vlastností, vypracovat kritéria pro použití kompostovaných odpadů vzniklých při údržbě zeleně, tzv. zelených kompostů, pro přípravu organických pěstebních substrátů či stanovit optimální kombinace zeleného kompostu s dalšími organickými komponenty a minerálními hnojivy.

**(red)  
Zdroj: VÚKOZ**



## KDE NÁS NAJDETE

- 22. 4. Otevření Informačního centra Operačního programu Životní prostředí a Ministerstva životního prostředí v budově MŽP, Vršovická 65, Praha 10
- 15. – 17. 4. FOR WASTE, 4. mezinárodní veletrh nakládání s odpady, recyklace, průmyslové a komunální ekologie, Praha, veletržní areál Letňany, [www.forwaste.cz](http://www.forwaste.cz)
- 21. – 23. 4. Teplárenské dny, Hradec Králové, kongresové centrum Aldis, [www.parexpo.cz](http://www.parexpo.cz), [www.teplarenske-dny.cz](http://www.teplarenske-dny.cz)
- 22. 4. Teplárenské dny – workshop na téma Obnovitelné zdroje energie a nový dotační program Zelená úsporám

- 22. 4. Den Země – sledujte [www.mzp.cz](http://www.mzp.cz)
- 21. – 25. 4. Stavební veletrhy Brno 2009, areál BVV – informační stánek k tématu nového dotačního programu Zelená úsporám, [www.bvv.cz](http://www.bvv.cz)
- 22. 4. Stavební veletrhy Brno 2009, 9.00 tisková konference ministra Martina Bursíka a 1. náměstka Jana Dusíka k dotačnímu programu Zelená úsporám



▲ Ministr životního prostředí Martin Bursík a výkonný ředitel japonské Organizace pro rozvoj nových energetických a průmyslových technologií (NEDO) Yasuhiro Shimizu s podepsanou smlouvou o prodeji 40 milionů emisních jednotek AAU z České republiky do Japonska. Finance mohou lidé využít v rámci dotačního programu Zelená úsporám. Více v příštím čísle.

## ZELENÁ ÚSPORÁM

– nový dotační program Ministerstva životního prostředí ČR a Státního fondu životního prostředí ČR

**ZELENÁ LINKA 800 260 500**

**[www.zelenausporam.cz](http://www.zelenausporam.cz)**



Zpravodaj Ministerstva životního prostředí ■ Ročník XIX, číslo 4/2009 ■ Vychází 12 čísel ročně ■ Vydává Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, 100 10 Praha 10, tel. 267 122 549, [www.mzp.cz](http://www.mzp.cz) ■ Odpovědná redaktorka Mgr. Hana Kolářová, tel. 261 910 608, e-mail [hana.kolarova@tiscali.cz](mailto:hana.kolarova@tiscali.cz) ■ Grafická úprava Oxport, s. r. o.; fotografie bez uvedení zdroje jsou z archivu Oxport, s. r. o. ■ Tisk PBTisk, s. r. o. ■ Předplatné, dotazy a náměty: [zpravodaj@mzp.cz](mailto:zpravodaj@mzp.cz) ■ MK ČR E 6189 ■ ISSN – tištěná verze 0862-9005